БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 301 (8521)
ДЕКАБРИИН 25
СРЕДА
1957 он

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэн.

СССР-эй Верховно Советэй тогтоол

СОВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ГАДААДЫН ПОЛИТИКЫН АСУУДАЛНУУД ТУШАА

СССР-эй Верховно Совет Советскэ Правительствын ябуулдаг гадаадын политикые бүрин һайшаана.

Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин гэшүүн-гүрэнүүдэй правительствонуудта СССР-эй Правительствын эльгээһэн бэшэг, нотонуудта хэлэгдэһэн дурадхалнуудые СССР-эй Верховно Совет мүн лэ бултыень дэмжэнэ. Юундэб гэхэдэ, эдэ дурадхалнууд уласхоорондын түгшүүрилтэ шанга байдалые һулаactive...

Мүнөө үедэ буу зэбсэгэй түргэнөөр бүтээгдэһээр, илангаяа атомна болон водородно буу зэбсэгэй түргэнөөр бүтээгдэһээр зандаа байхада, бүри аюултай байдалай саашадаа тохёолдохогүйн тулада, эб найрамдалай хэрэгые хамгаалхын, хүн зониие хюдаха атомна дайнай аюулые хүн түрэлтэнһөө зайсуулхын тулада хэмжээнүүдые абаха шухала гэжэ эб найрамдал тогтоохые хүсэжэ байһан совет арадай хүсэл эрмэлзэлгые харуулан, СССР-эй Верховно Совет тоолоно. Иимэ зорилго бэелүүлхын тулада юун хэгдэхэ ёһотойб гэхэдэ:

1. Атомна, водородно буу зэбсэгтэй гүрэнүүд — СССР, США болон Великобритани иимэ түхэлэй буу зэбсэгые хэрэглэхэһээ арсаха ёһотой;

2. 1958 оной январиин 1-һээ эхилэн, атомна, водородно буу зэбсэгэй бүхы туршалгые болюулха гэһэн уялга СССР, США болон Великобритани гурбан абаха ёһотой;

3. Барууншье, Зүүншье Германиин газар дээрэ ямаршье янзын ядерна буу зэбсэгые байлгахаһаа арсаха тухай СССР, США болон Великобритани гурбан хэлсээ хээд, Польша, Чехословаки, Германска Демократическа Республикын болон Баруун Германиин газар дээрэ ядерна буу зэбсэг бүтээхэһээ, мүн тиимэ буу зэбсэг тэндэ байлгахаһаа арсаха тухай Польша, Чехословаки, Германска Демократическа Республика гурбанай оруулһан дурадхалые абаха ёһотой;

4. Гүрэнүүдэй, түбхын түрүүндэ эгээл хүсэтэй зэбсэгтэ хүсэнүүдтэй агууехэ гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй болон буу зэбсэгэйнь тоое нилээд ехээр хороохо;

5. Хойто-атлантическа союзда хабаатай гүрэнүүдэй болон Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй хоорондо бэе бэедээ добтололсохогүй тухай хэлсээ хэхэ;

6. Дүтын, Дунда Зүүн зүгэй оронуудай бэеэ даанхай байдалые эбдэһэн ямаршье алхам хэхэгүй тухай хэлсээ хээд, эндэхи нютагуудтай холбоотой асуудалнуудые шиидхэхэдээ, хүсэ хэрэглэхэгүй гэһэн уялга абаха;

7. Дай хэхэ гэжэ идхалга номнолгын мүнөө болотор хэгдэжэ байһан оронуудта дай хэхэ гэһэн хашхаралдаа болюулха, уласхоорондын худалдаа наймаанай, наука болон соёл культурын талаар гүрэнүүдэй хоорондохи холбооe али болохоор үргэдхэхэ.

Гүрэнүүдэй хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшадай уулзажа, уласхоорондын эгээл шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ һаань, мүнөө гүрэнүүдэй хоорондо тохёолдоод байһан түгшүүрилтэ шанга байдалые һулаируулха, тэдэнэй хоорондо этигэл найдабари бэхижүүлхэ арга зам олдохо байгаа гэжэ СССР-эй Верховно Совет этигэдэг.

Бүхы дэлхэйн айхабтар олон хүн амгалан тайбан байдалые тогтоохо тушаа Советскэ Союзай хэһэн үүсхэлыень ойлгожо, тэрэнииень дэмжэжэ байна гэжэ СССР-эй Верховно Совет ехэ ханангяар тэмдэглэлэнэ. Гансал эбтэй этэйгээр зэргэ оршон байбал лэ атомна дайнай аюулһаа мүнөө зайсажа болохо юм гэжэ тэдэ хүнүүд ойлгоно гээшэ. Мүнөө капиталистическэшье, социалистическэшье гүрэнүүдэй дэлхэйдэ оршожо байхада, энэ байдалые хүсөөр хубилгаха гэһэн һэдэлгэ бүхэн, ондоо гүрэнүүдэй политическэ гуримыень хубилгаха зорилгоор тэдэнэй дотоодын хэрэгүүдтэ оролсохо гэһэн һэдэлгэ, газар уһые ямар нэгэн аргаар хубилгаха гэһэн һэдэлгэ, мүнөөнэй «статус-квое» эбдэхэ гэһэн һэдэлгэ бүгэдэниитын эб найрамдалай хэрэгтэ айхабтар ехэ гай хохидол асарха хойшолонгуудтай байха байна гэжэ улам олон хүн мэдэрдэг боложо байна.

Мүнөө һаяхан дүүрэһэн Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Генеральна Ассамблейн сесси гүрэнүүдэй эбтэй этэйгээр зэргэ оршон байха тухай асуудалые хаража үзөөд, эбтэй этэйгээр зэргэ оршон байлгын гол ёһонуудые дэмжээ гэжэ, мүн «бэе бэеэ хүндэлэлсэн, ашаг туһатайгаар, бэе бэедээ добтололсонгүйгөөр, бэе бэеынгээ эрхэ сүлөөе хүндэлэлсэн, тэгшэ эрхэтэйгээр ба бэе бэеынгээ газар уһанай ойро огтолон хүрэнгүйгөөр, бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгүүдтэ оролсонгүйгөөр» гүрэнүүд хоорондоо харилсаха ёһотой гэһэн шиидхэбэри абаа гэжэ СССР-эй Верховно Совет ханангяар тэмдэглэнэ. «Уласхоорондын эб найрамдалые бэхижүүлхын, гүрэнүүдэй хоорондо хани барисаа, холбоо харилсаа тогтоожо хүгжөөхын, арсалдаата асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэхын тулада бүхы хүсэл оролдолгоёо гаргахыень» уряалан, Ассамблей бүхы гүрэнүүдтэ хандаа.

Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин иимэ резолюци абаһан ушар буу зэбсэг түргэнөөр бүтээхэеэ болихо, арсалдаата асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэхэ арга замуудые олохо, шэнэ дай һүжэрөөхөөр аюулта байдал саашадаа тохёолдуулхагүй гэһэн эрилтые бүхы дэлхэйн улам олон хүнүүдэй табидаг болоһон тухайнь гэршэлэн харуулна. Мүн Хойто-атлантическа союзай гэшүүн оронуудай гүрэнэй хэдэн ажал-ябуулагшад Парижда болоһон НАТО-гэй Советэй сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, мүн лэ асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэхэ гэжэ дурадхаа гээд Верховно Совет тэмдэглэнэ. Гүрэнүүдэй хоорондо хэлсээ хэхэ тухай Советскэ Правительствын дурадхал абтаха ёһотой гэжэ тэдэнэй зариманиь хэлээ. Гэбэшье, буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалаар Советскэ Союзтай хэлсээ хэбэл һайн байгаа гэжэ НАТО-гэй Советэй сессиин абаһан шиидхэбэринүүдтэ халта хэлэгдэбэшье, эдэ шиидхэбэринүүд бүхы дээрээ Хойто-атлантическа союзай гэшүүн-гүрэнүүдэй сэрэг дайнда бэлэдхэхэ ябадалые саашадань үргэлжэлүүлхэ гэһэн зорилгодо хандуулагданхай ба эб найрамдалда аюултай политикые НАТО-гэй хүтэлбэрилхы гүрэнүүдэй үргэлжэлүүлхэ байһан тухайнь гэршэлнэ.

Советскэ Союзай оруулһан дурадхалнуудые бүхы оронуудай парламент болон правительствонууд ёһотой һайн анхаралтайгаар хаража үзөөд, уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые һуларуулхын тулада шадалайнгаа зэргээр али болохо хэмжээ абаха бэзэ, тиин гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа муудхажа болохо алхам хэхэгүй бэзэ гэжэ СССР-эй Верховно Совет бүгэдэниитын эб найрамдалые бэхижүүлхэ үндэр нангин зорилгые хүтэлбэри болгон найдана.

НАТО-до хабаададаг гүрэнүүдэй ондоо оронуудтай харилсахадаа хүсэ хэрэглэхэгүй гэһэн һанамжа баримталдаг тухайнь Хойто-атлантическа союзай гэшүүн-гүрэнүүдэй хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшадай хэһэн мэдүүлгэдэнь СССР-эй Верховно Совет анхаралаа хандуулаа. Уласхоорондын асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэхэ ёһотой гэһэн һанамжые улам олон хүнүүдэй баримталдаг боложо байһан тухайнь энэ ушар гэршэлнэ. Эдэ мэдүүлгэнүүдые хараадаа абан, мүн НАТО-гэй гэшүүн-гүрэнүүд эдэ мэдүүлгэнүүдээ бодото дээрэнь бэелүүлхын тулада хэмжээ абаха бэзэ гэжэ найдаха зуураа, СССР-эй Верховно Совет эб найрамдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ шэнэ ехэ хубита оруулхын ба арадуудай хоорондо этигэл найдабари бии болгохын тулада Советскэ Правительствода иимэ даалгабари үгэбэ: Советскэ Союзай зэбсэгтэ хүсэнүүдые саашадаа хороохо тухай асуудал хаража үзэхыень, тиихэдээ буу зэбсэг хуряаха тухай уласхоорондын хэлсээнэй хэгдэтэр, үлэһэн зэбсэгтэ хүсэнүүдэйнгээ болон буу зэбсэгэйнгээ тооe Советскэ Союзай өөрыгөө бүрин хамгаалжа шадахаар хэмжээтэй байлгаха гэжэ Советскэ правительствода даалгаха.

Америкын Холбоото Штадууд, Великобритани болон Франци өөһэд өөһэдынгөө талаһаа зэбсэгтэ хүсэнүүдээ хороохо тушаа хэмжээ абажа, уласхоорондын аюулгүй байдалые бодото дээрэнь байгуулха хэрэгтэ хубитаяа оруулха бэзэ гэжэ СССР-эй Верховно Совет хүлеэнэ.

Советскэ Союзай, Арадай Хитадай болон бусад социалистическэ гүрэнүүдэй арадууд эб найрамдал, мүн бүхы үндэһэ яһатануудай хоорондо хани барисаа тогтоохо гэһэн һайн һайхан хэрэгые хамгаалжа байһан бусад арадуудтай хамтаран тэмсэжэ, амжалта туйлаха бэзэ, тиихэдэнь шэнэ дайнай аюулһаа зайсаһан хүн түрэлтэн бүхы хүсэ шадалаа амгалан тайбан ажал хүдэлмэридэ сүм зорюулдаг болохо бэзэ гэжэ СССР-эй Верховно Совет найдана.

СОВЕТСКЭ СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ СОЮЗАЙ ВЕРХОВНО СОВЕТ

Москва, Кремль.
1957 оной декабриин 21.

Совет гүрэнэй аюулгүйе 40 жэлэй туршада хёрхо наринаар сахигша

Москвагай партийна, советскэ болон ниитын организацинуудай түлөөлэгшэнэрэй суглаан

Гүрэнэй аюулгүйе сахидаг советскэ органуудай байгуулагдаһаар 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан, ниислэлэймнай партийна, советскэ болон ниитын организацинуудай суглаан Москвада, Союзуудай байшангай колонно зал соо декабриин 23-да болоо.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, А. И. Микоян, Е. А. Фурцева, Н. М. Шверник, П. Н. Поспелов, А. Н. Косыгин, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшонор И. И. Кузьмин болон Д. Ф. Устинов гэгшэдэй президиумдэ ерэхэдэнь, суглаарагшад тэдэниие халуунаар угтаа.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн Е. А. Фурцева суглаа нээгээ. СССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи гүрэнэй аюулгүйн комитедэй түрүүлэгшэ армиин генерал И. А. Серов суглаан дээрэ үгэ хэлээ.

КПСС-эй МГК-гэй секретарь И. Т. Марченко Москвагай партийна организациин зүгһөө, МГСПС-эй түрүүлэгшэ В. И. Крестьянинов — Москвагай профсоюзай зүгһөө, токарь С. М. Бушуев Лихачевой нэрэмжэтэ автозаводой хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө суглаан дээрэ үгэ хэлэжэ, гүрэнэй аюулгүйе сахигша хүдэлмэрилэгшэдые амаршалһан байна. ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь В. Е. Семичастный комсомолой Центральна Комитедэй зүгһөө үгэ хэлээ. Советскэ Союзай гүрэнэй аюулгүйе саашадаашье һэргымжэтэй наринаар сахихыень тэдэнэр советскэ чекистнүүдтэ хүсэбэ. (ТАСС).

БМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

Гүрэнэй бурят-монгол драмын театрые БМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Совет бурят-монгол театральна искусствые хүгжөөхэ хэрэгтэ габьяатай байһанайнь түлөө, республикын ажалшадта уранһайханай зүжэг наадануудые харуулха тушаа нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулһанайнь түлөө, театрын тогтоһонһоо хойшо 25 жэлэйнь ойтой дашарамдуулан, гүрэнэй бурят-монгол драмын театрые БМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

БМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.
БМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ, Советүүдэй Байшан. 1957 оной декабриин 21.

СССР-эй Верховно Советэй юһэдэхи сесси

СССР-эй ГАДААДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТР А. А. ГРОМЫКЫН ХЭҺЭН МЭДҮҮЛГЭ

Нүхэд депутадууд!

Буу зэбсэг хуряаха тушаа асуудалые гүрэнүүд хоорондоо зүбшэн хэлсэхэдээ, ямар үрэ дүн туйлаһан тухайнь, мүн энэ асуудалаар хэлсээ хэхэ ямар арга боломжын бии байһан тухай бүлэг депутадуудай асуултада харюусахыемни СССР-эй Министрнүүдэй Совет намда даалгаа.

Буу зэбсэг түргэнөөр бүтээлгые болюулха, шэнэ дайнай аюулые зайсуулха гэжэ Советскэ Союзай болон эб найрамдалда дуратай бусад гүрэнүүдэй аһан шадалаараа оролдожо байбашье һаань, буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалай бодото дээрээ шиидхэгдээгүй байһандань Советскэ правительство ехээр һанаата болоно. Буу зэбсэг хуряаха тушаа асуудалаар ООН-эй органуудта 10 жэлэй туршада үргэлжэлһэн хэлсээн ямаршье үрэ дүнгүйгөөр хэгдээд, мүнөө үедэ болюулагдаа гэжэ таанар мэдэнэт. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, бидэнтэй буу зэбсэг хуряаха тушаа хэлсээ хэһэн гол гүрэнүүд болохо США Англи хоёр, тэрэшэлэн тэдээнтэй хамтаржа хэрэгээ ябуулдаг Франци буу зэбсэг бага болгохо талаар, ядерна буу зэбсэгые улам ехээр бүтээхэ ба тэрэниие һайжаруулха хэрэгтэ һаад хэхэ талаар ямар нэгэн уялга абахаһаа арсана гээд баримтанууд харуулна. Эдэ баримтанууд иимэ байна гэбэл:

Буу зэбсэг хуряаха тушаа ООН-эй Подкомитедтэ болон Комиссида, тэрэшэлэн Генеральна Ассамблейн байд гээд лэ боложо байдаг сессинүүдтэ буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалаар хубхай хооһон хөөрэлдөөнүүдэй боложо байха үедэ США болон Англиин, тэрэшэлэн Франциин правительствонууд буу зэбсэг хуряаха гэһэн бэшэ, харин тэд ондоо зорилготой ябуулга хэжэ байһан байгаа.

Хэлсээнэй хэгдэжэ байһан столой саана һуухадаа США Англи хоёр буу зэбсэг хуряаха тушаа асуудалаар ёһотой хэлсээ хэхэ арга зам бэдэржэ байһан хэбэртэй байдаг аад, бодото дээрээ эдэ гүрэнүүд буу зэбсэгээ байха шадалгараа ехэ болгоно, мүн шэнэ шэнэ дивизинүүдые НАТО-гэй командованиин мэдэлдэ үгэхыень, буу зэбсэг бүтээлгэдэ бүри ехээр мүнгэ зөөри гаргашалхыень Хойто-атлантическа бүлэглэлэй гэшүүн-гүрэнүүдһээ эринэ. США хадаа Англяар болон НАТО-гэй сэрэгэй бүлэглэлдэ хабаатай бусад хэдэн оронуудаар дэмжүүлэгдэн, Баруун Германиие түргэнөөр зэбсэгжүүлжэ, тэрэнэй экономикыень болон хүн зонииень НАТО-гэй сэрэгэй түсэб бэелүүлхэ хэрэгтэ хабаадуулха гэжэ али болохоор оролдоно.

Совет гүрэнэй гадаадын политика тушаа Ленинэй зохёоһон гол ёһонуудые хүтэлбэри болгон, Советскэ правительство буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалые бодото дээрэнь шиидхүүлхын тулада ООН-до олон дурадхалнуудые оруулаа юм. Атомна, водородно буу зэбсэгые сүм хорихо, гүрэнүүдэй буу зэбсэгэй тооһоо тэрэниие гаргаха, мүн тэрэниие бүтээхэеэ болеод, бүтээгдээд байһан иимэ буу зэбсэгые үгы хэхэ гэһэн дурадхал оруулһыень таанад мэдэнэт. Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй, буу зэбсэгэй тооe болон сэрэгэй бюджедые нилээд ехээр хороохо гэжэ Советскэ Союзай оруулһан дурадхалнуудта хараалагдаһан байгаа.

Баруун оронуудай дурадхалнуудые анхаралтайгаар шэнжэлжэ үзөөд, адли һанамжын байгаа һаань, тэдэнииень олохо, мүн ямар дурадхалыень тэдэнэйшье, манайхинайшье абахаар бэ гэжэ тодоруулхые Советскэ правительство оролдодог байгаа. Мүн хэдэн ушарнуудта баруун гүрэнүүдэй оруулһан дурадхалнуудые Советскэ Союз абаһаншье байха юм. Жэшээнь, агууехэ гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ямар хэмжээтэй байхыень тодорхойлхо тухай асуудалаар оруулагдаһан дурадхалые абаа һэмди. Гэбэшье эдэ бүгэдэ ямаршье үрэ дүнгүй байгаа. Баруун гүрэнүүдэй дурадхалнуудые Советскэ Союзай абахаяа һанахадань лэ, тэрэ дороо шэнэ һаалта түбэг тохёолдуулагдадаг һэн. Ушарынь, США-гэй, Англиин болон Франциин правительствонууд үсэгэлдэрынь абагты гэжэ идхажа байһан өөһэдынгөө дурадхалнуудһаа тэрэ дороо арсадаг байгаа бшуу.

США Англи хоёр урдынхидаал адли буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалые шиидхэхэ хүсэлэнгүй. Бодото дээрээ бэелүүлэгдэхын аргагүй хэдэн хэмжээнэй, илангаяа буу зэбсэг хуряалгые хинан хараха тушаа бэелүүлэгдэхын аргагүй хэмжээнэй дүүргэгдээл һаань, буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалаар хэлсээ хэхые тэдэнэр зүбшөөдэг. Тиихэдэ атомна болон водородно буу зэбсэгые хорихо, буу зэбсэгэй тооһоо тэдэниие гаргаха, сэрэгэй гаргаша болон сэрэгэй бюджедые хороохо, ондоо гүрэнүүдэй газар дээрэ байһан сэрэгэй базануудые усадхаха, мүн НАТО-до хабаатай болон Варшавска договорто хабаатай оронуудай газар дээрэһээ гадаадын сэрэгүүдые гаргаха тухай асуудалнууд тушаа баруун гүрэнүүд оруулһан дурадхалнууд соогоо оройдоошье дурдадаггүй байна. Оройдоол энэ гансахан ушар буу зэбсэг хуряаха тушаа асуудалаар ямар нэгэн амжалта туйлаха гэжэ эдэ гүрэнүүдэй правительствонуудай оройдоо хүсэдэггүй тухайнь гэршэлнэ.

Гадна, буу зэбсэг хуряаха асуудалда ямаршье хабаагүй политическэ асуудалнуудые, жэшээлбэл, Германи тухай асуудалай шиидхэгдээл һаань, зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо тухай шиидхэбэри туйлагдажа болохо байна гэжэ тэдэнэр хэлэдэг. Хэтэрхэдээ атомна, водородно буу зэбсэгэй туршалгые болюулха тухай иимэ орёо бэшэ асуудал шиидхэхэ болоходоо, тус асуудалые тэдэнэр баруун гүрэнүүдэй өөһэдынь баримталдаг һанамжаһаа боложо, буу зэбсэг хуряаха талаар мүнөө дээрээ шиидхэхэ аргагүй орёо оньһон бусад асуудалнуудтай холбодог байна.

Мүн буу зэбсэг хуряаха тушаа асуудалаар һүүлэй үедэ болоһон хэлсээншье аргагүй муу байдалда үнгэргэгдэдэг байгаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада энэ хэлсээнэй гол түлэб хэгдэдэг байһан ООН-эй Комиссиин Подкомитедтэ Советскэ Союзай урдаһаа Хойто-атлантическа бүлэглэлэй 4 гэшүүн — США, Англи, Франци болон Канада эсэргүүсэдэг байжа, сэрэгэй энэ дурасагдаһан бүлэглэлэй политикадань таарамжагүй бүхы дурадхалнуудые огтолон абхуулдаггүй байһан юм. Энээн дээрэһээ тус Подкомитет буу зэбсэг хуряаха тушаа асуудалаар хэгдэхэ шиидхэбэриие бэлэдхэхэ талаар нэгэшье алхам урагшаа хэжэ шадаагүй, тиигээд баруун гүрэнүүдэй буу зэбсэг түргэнөөр бүтээжэ байһыень халхалха орган болошоһон байна.

Буу зэбсэг хуряаха тушаа ООН-эй органуудые США, Англиин болон НАТО-гэй гэшүүн бусад хэдэн гүрэнүүдэй хэрэглэжэ, энэ асуудалаар шиидхэбэри абхуулхагүй гэжэ оролдожо байхадань, мүн тиихэтээ хамта боложо байһан хэлсээндэ яһала ехэ амжалта туйлагдаа гэжэ, буу зэбсэг хуряаха тухай асуудал мэнэ мэнэ шиидхэгдэхэеэ байна гэжэ үгэ таргажа байхадань, Советскэ правительство энэ ушарһаа заатагүй зохихо тобшолол хэхэ ёһотой болоно гээшэ. Буу зэбсэг хуряаха хэрэгые эрхилхэ комисси байгуулха гэһэн дурадхал ООН-эй Генеральна Ассамблейн һүүлшын сесси дээрэ Советскэ правительство оруулһан байгаа. ООН-эй гэшүүн болохо бүхы гүрэнүүд энэ комиссида орохо ёһотой байгаа. Хэрбээ иимэ комиссиин байгуулагдабал, ехэшье, багашье бүхы гүрэнүүд бүхы арадуудые һанаата болгожо байһан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ сэхэ хабаадаха ёһотой байгаа бшуу. Иимэ гуримай тогтоогдоходо, буу зэбсэг хуряаха тухай асуудал өөрөө шиидхэгдэшэхэ бэшэ юм ааб даа. Тиигэбэшье, иимэ гуримаар хэлсээнэй хэгдэдэг болоходо, хаалгатай үүдэнэй саана хэлсээн хэгдэхэеэ болихо, тиигэжэ буу зэбсэг хуряаха тухай хэлсээе арадууд хинажа, шалгажа байха арга боломжотой болохо байгаа бшуу.

Буу зэбсэг хуряаха тухай арадуудай эрилтые үнэн зүрхэнһөө тоодог, мүнөө ямаршье үрэ гарахаяа болиһон хэлсээе ондоо гуримаар хэдэг болохые хүсэһэн хүн бүхэн иимэ дурадхалһаа арсаха аал? Үгы, шадахагүй.

Гэхэтэй хамта, баруун гүрэнүүд, илангаяа США иимэ дурадхал абахаһаа оро таһа арсана.

Мүн лэ Генеральна Ассамблейн сессидэ баһа ондоо дурадхал оруулагдажа, тэрэнииень Советскэ правительство зүйтэй гэжэ тоолоһон юм. Энэнь ямар дурадхал бэ гэхэдэ, буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалаар ООН-эй гэшүүн бүхы гүрэнүүдэй бэшэшье һаа, тэдэнэй олонхиин орохо Комисси байгуулха тухай дурадхал Албани оруулһан юм. Олон бусад гүрэнүүд тэрэнииень дэмжээ бэлэй. Иимэ Комиссиин байгуулагдабал, тэндэ хабаадаха гүрэнүүдэй ядахын сагта хахадынь социалистическэ гүрэнүүд ба сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ ородоггүй оронууд байха байгаа бшуу. Энэ дурадхалые бүхы гүрэнүүд абаха юм ааб даа гэжэ һанахаар байгаа. Юундэб гэхэдэ, эб найрамдалай политика ябуулдаг гүрэнүүдэй олоороо хэлсээндэ хабаадахаданиь, буу зэбсэг хуряаха тухай хэлсээндэ амжалта туйлагдажа болохо байгаа бшуу. Гэбэшье, баруун гүрэнүүд мүн лэ энэ дурадхалые абаагүй, харин буу зэбсэг хуряаха тушаа ООН-эй органуудта өөһэдынгөө сэрэгэй бүлэглэлдэ хабаадагшадые урдынхидаал адли олонхинь байлгаха дуратай байгаа.

Урданайхилаал адли США өөрһөө дулдыдадаг оронуудые бүдүүлигээр хашажа, үрэ дүнтэй хэлсээ хэхэ орган байгуулхагүйень тэдэниие баалаа һэн.

Бии байгаа Комиссида нэгэ хэды оронуудые нэмэжэ оруулха гэжэ США зүбшөөлөө үгэбэшье, энэ хубилалтые тэдэнэр ехэ харатайгаар хээ юм. Комиссиин хубилгагдаад байхадашье, США-гэй болон сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ хабаададаг тэрэнэй союзнигуудай диилэнхи олонхинь тус Комиссида үлэһэн байна: энэ комиссиин 25 гэшүүдһээ 16-ниинь баруун гүрэнүүдэй сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ ородог гүрэнүүд байха юм. Буу зэбсэг хуряаха тушаа асуудалнуудые саашадань зүбшэн хэлсэлгэ тэдэнэй тодорхойлһон хэмжээгээр, лэ, тэдэнэй хэлэһэн условитойгоор үнгэргэгдэхэ ёһотой гэжэ уридшалан хараалха һанаатай резолюциие США-гэй болон Англиин правительствонуудай Генеральна Ассамблейгээр абхуулһан ушар буу зэбсэг хуряаха тухай хэлсээ оройдоошье хэхэгүй, энэ асуудалые хэзээшье шиидхүүлхэгүй болгохоёо һанаһыень харуулна бшуу. Тэдэнэй иимээр аашалжа байхадань, амжалта хэзээшье туйлагдахагүй, мүн тиихэдэ Советскэ Союз болон эб найрамдалда дуратай бусад гүрэнүүдэй абахын аргагүй резолюцинүүдые тэдэнэй дурадхахада, тэдэнь хэзээшье бэелүүлэгдэхэгүй байна бшуу. Эдэ бүгэдэ ушарһаа Советскэ Союз Комиссиин хүдэлмэридэ хабаадалсажа шадахагүй байһан тухайгаа мэдүүлхэ баатай болоо һэн. Юундэб гэхэдэ, энэ комисси буу зэбсэг хуряаха хэрэгтэ һаад түбэг татаха, арад зониие мэхэлхэ үүргэтэй болошоһон байгаа бшуу.

Буу зэбсэг хуряаха, эб найрамдал бэхижүүлхэ ехэ дуратай байһыень хэрэглэн, Советскэ Союзай аюулгүй байдалда ехэ хохидолтой хэмжээ бэелүүлжэ, сэрэгэй талаар булюу байдалтай болохо гэжэ США Англи хоёрой правительствонууд хододоо эрмэлзэдэг.

Гадна буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалай зүбшэн хэлсэлгэдэ агууехэ бусад гүрэнүүдтэй хамта арадай Хитадые хабаадуулха гэхэдэ, али болохо һаад хэдэг байһаараа буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалые хэрэг дээрэнь шиидхэхэ ямаршье хүсэлэнгүй байһанаа США-гэй правительство харуулна гээшэл. США-гэй правительство ехэ тэнэгээр аашална: буу зэбсэг хуряаха тушаа хэмжээнүүдые хараалһан баруун гүрэнүүдэй дурадхалнуудые, тэдэнэй һанамжын ёһоор, Хитадай Арадай Республикашье мүн лэ дүүргэлсэхэ ёһотой байна. Гэхэтэй хамта, дэлхэй дээрэ агууехэ Хитадай гүрэн үгы юм шэнгеэр США-гэй правительство аашалдаг. Тиимэһээ Хитад тушаа США-гэй баримталдаг һанамжын дан тэнэг тухай улам олон америкынхидэй хэлэдэг болоһониинь гайхалгүй.

Атомна буу зэбсэгээр бусадта орходоо булюу һаймди гэжэ США Англи хоёр удаан саг соо тоолодог байгаа. Тиимэһээ бусадһаа хүсэтэй байгаа хадаа, США Англи хоёр юундэ буу зэбсэгээ хуряаха юм гэжэ тэдэнэр тоолодог байгаа. Гэбэшье, энэ һанамжын буруу байһыень ажабайдал харуулба. Бусадта орходоо тон ехэ хүсэтэйбди гэжэ дайнай дүүрэһэнһээ хойшо үнгэрһэн бүхы саг соо шахуу эдэ оронуудай гүрэнэй ажал-ябуулагшадай һанажа ябадаг бодолһоонь мүнөө юуншье үлөөгүй. Наука, техникын талаар һүүлэй үедэ Советскэ Союзай агууехэ илалтануудые туйлахадань, эдэ бодолнуудынь уняар манан мэтээр дэгдэшэһэн байна. Теэд дурсагдаһан гүрэнүүдэй хүтэлбэрилхы засагаархид энэ ушарһаа ямар нэгэн туһатай һургаал абаа гээшэ гү? Үгы даа, мүнөө дээрээ ямаршье һургаал тэдэнэй абаагүй байһандань шаналмаар. Америкын, тиихэдээ мүн Англииншье гадаадын политикые тодорхойлдог хүнүүд мүнөө иигэжэ хэлэдэг болонхой: наука, техникэ хүгжөөхэ талаар США Англи хоёрой урда Советскэ Союзай ороо хада, түбхын түрүүндэ Соетскэ Союзые хүсэхэ, тиигээд буу зэбсэг, илангаяа атомна болон водородно буу зэбсэг, мүн ракетэнүүдые улам ехээр, түргөөр бүтээдэг болохо ёһотой гэжэ тоолодог байна. Буу зэбсэгэй иимэ ехээр бүтээгдэдэг болоходо гансал томо капиталистическэ монополинууд олзо гээшые хэлэшэгүй ехээр олохо юм аабза, теэд энэнь арад зоной гол шухала аша туһада тон харша байха байна бшуу.

Буу зэбсэг ехээр бүтээлгэ мүнөөнэйхидэл адли урдань хэзээшье иимэ ехэ аюултай байгаагүй. Юуб гэхэдэ, эгээл шэнэ түхэлэй буу зэбсэг хоёрдохи дэлхэйн дайндашье хэрэглэгдэһэн буу зэбсэгтэй жэшэхын аргагүй, ушар ухаангүй ехэ хүсэтэй болонхой гээшэ. Теэдшье буу зэбсэгэй улам түргэнөөр бүтээгдэжэ байһан оршон байдалда сэрэгэй техникэ бүри ехээр хүгжэхэ байна бшуу.

Буу зэбсэг хуряаха гээшэ дипломадуудай худалдаа наймаанайхяар шиидхэхэ асуудал бэшэ, харин мүнөө үеын тон шухала зорилго, тиихэдэ энэ асуудал хойшолуулагдангүйгөөр, дары шиидхэгдэхэ ёһотой гэжэ арадууд улам эршэмтэйгээр эридэг боложо байна гэжэ баруун оронуудай гүрэнэй харюусалгата ажал-ябуулагшад үни хада ойлгохоор болоо. Тиигээд ООН-

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

СССР-эй ГАДААДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТР А. А. ГРОМЫКЫН ХЭһЭН МЭДҮҮЛГЫН ТҮГЭСХЭЛ

дэ голосуудаар ямаршье наада хээ һаа, «хүйтэн дайе» үргэлжэлүүлхэ гэжэ хэдышье хашхаралдаанай боложо байгаа һаа, арадуудай энэ эрилтыень анхарангүй байжа болохогүй, зүбшэхэ зүйлнүүдһээ тэрэниие гаргажа болохогүй. Социалистическэ оронуудай бата бэхеэр жагсаад байхадань, мүн эб найрамдалые хамгаалжа байһан бүхы гүрэнүүдэй улам һайнаар үгэеэ ойлголсодог, холбоо харилсаатай боложо байха үедэнь, буу зэбсэг түргэнөөр бүтээхые хүсэгшэ эгээл шунахай хүнүүдшье зоргоороо аашалжа байха аргагүй болонхой. Оройдоол нэгэ хэдэхэн һарын урда тээ байһан байдалда орходоошье дэлхэй дээрэхи байдалнай мүнөө хубиланхай. Бүмбэрсэг дэлхэйе тойрогшо советскэ одонууд манай газар түби дээрэхи политическэ «уларилые» һайжаруулаа, эб найрамдалай аша туһада, тэрэ тоодо буу зэбсэг хуряалгын аша туһада тэдэнэр ехэ юумэ хэжэ байна.

Хойто-атлантическа бүлэглэлэй Соведэй һүүлшын сессиие эмхидхэгшэд НАТО-гэй гэшүүн-гүрэнүүд бата бэхеэр жагсан нэгэдэнхэй, тэдэнэр дайнда бэлэдхэхэ, буу зэбсэг бүтээхэ политикые ябуулхаар бэлэн байна гэжэ харуулхын тулада байха шадалаараа оролдоо һэн. Гэбэшье, энэ оролдолгоһоонь ямаршье үрэ гарааагүй гэжэ НАТО-гэй сесси харуулаа. Вашингтондо болон Лондондо зохёогдоһон зүбшэхэ зүйлнүүдые хубилгажа, энэ сэрэгэй бүлэглэлэй үмэнэхи зорилгонуудта сэхэ хабаагүй асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ баатай болоһон ушар олон юумэн тухай гэршэлнэ. Тусхайлбал, НАТО-гэй сессидэ хабаадагшад буу зэбсэг хуряаха тухай хэлсээндэ хабаатай асуудалнуудые хаража үзэхэ, мүн тэрэшэлэн НАТО-гэй гэшүүн-оронуудай правительствонуудай толгойлогшонорто СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай һаяхан эльгээһэн бэшэгүүдтэ, гадна ООН-эй гэшүүн бүхы оронуудта эльгээгдэһэн нотонууд соо хэлэгдэһэн Советскэ правительствын дурадхалнуудые зүбшэн хэлсэхэ баатай болоһон байна. Хилын саанахи хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, НАТО-гэй сессидэ Советскэ Союз харагдангүйгөөр байлсажа, тэрэнэй бүхы ябасадань нүлөөлжэ байһан шэнги байгаа. Норвегиин, Даниин, Германиин Федеративна Республикын болон бусад хэдэн оронуудай түлөөлэгшэд эдэ советскэ дурадхалнуудые нарин нягтаар шэнжэлэн үзэхэ хэрэгтэй гэжэ хэлээ. Сесси дээрэ тохёолдоһон байдал тушаа Америкын «Вашингтон пост энд Таймс Геральд» газетэ иигэжэ бэшээ һэн: «Мүнөө Парижда боложо байһан хэрэгүүд Советскэ Союз хэбэ гээд лэ советскэ дурадхалнуудые абангүйгөөр хаяжа байдаг Даллесай заншалда эсэргүүгээр хэгдэһэн, мэдэгдээгүй ехэ хэмжээтэй восстанида адли».

Ракетэнүүдые табиха Америкын базануудые, мүн эдэ ракетэнүүдэй ядерна һомонуудай байха складуудые Европын оронуудай газар дээрэ байгуулха гэһэн түсэбтэ нилээд ехэ эсэргүүсэлтэ хэгдээ. Атомна буу зэбсэгэй складуудые гү, али ехэ холо ошодоггүй ракетэнүүдые табиха түхеэрэлгэ өөрынгөө газар дээрэ байгуулха зүбшөөл Норвеги үгэхэгүй байна гэжэ Норвегиин премьер-министр Герхардсен мэдүүлээ. Мүн иимэшүү мэдүүлгэ Даниин зүгһөө премьер-министр Ханзен хээ. Дурсагдаһан Скандинавска оронуудай хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшад тохёолдоод байһан байдалые ёһотой һайнаар сэгнэжэ шадаа гэжэ Советскэ правительство мэдэрнэ.

Мүн Баруун Германиие атомна, водородно ехэ буу зэбсэгэй обоолоотой байха газар болгохо гэжэ Америкын түсэблэжэ байһандань, Баруун Германиин хүн зоной һанаа үнөөндэ хатажа байһан ушар НАТО-гэй сессидэ хабаадаһан ФРГ-гэй правительствын һанамжада зарим тэды нүлөөлөө. Ракетэнүүдые табиха Америкын базануудые өөрынгөө газар дээрэ байлгаха тухай асуудал ехээр яарангүй Баруун Германи шиидхэхэ ёһотой болоно гэжэ федеральна канцлер Аденауэр хэлэхэ баатай болоһон байна. Гэбэшье, Баруун Германиин аша туһые яһала зүбөөр ойлгоһондоо Америкын ракетнэ базанууд тухай ФРГ-гэй правительство иимэ мэдүүлгэ хэбэ гэжэ һанаха гэн гэһээ. Аденауэр Баруун Германиин бундесвертэ бүхы түхэлэй буу зэбсэг үгтэхэ ёһотой, мүн мүнөө үеын буу зэбсэг, тэрэ тоодо ракетэнүүдые бүтээхэ талаар хэгдэдэг шэнжэлэлгын хүдэлмэридэ Баруун Германи хабаадаха ёһотой гэһэн Аденауэрэй үсэд чэтэрүү эрилтэ хэһэндэнь гайхамаар.

Үнгэрһэн дайнуудай дүй дүршэлһөө ямаршье һургаал абаагүй, Баруун Германиин этэгээдүүдэй гарта атомна буу зэбсэг барюулбал, тэдэнэр таарамжатай үе саг лэ хүлеэжэ байһан дээрэһээ ороноо дайнай замда оруулха гэжэ дахин һэдэхэ, энэнь нилээд ехэ хойшолонгуудтай байха байна гэжэ тэмдэглэнгүй байхын аргагүй. Энээн тухай юун гэршэлнэб гэхэдэ, бүри мүнөө Баруун Германиин мэдээжэ зарим ажалябуулагшад Европын зарим гүрэнүүдэй мүнөөнэй хилэнь буруу табигдаһан гэжэ эшүүригүйгөөр мэдүүлдэг байна. Тиимэһээ Баруун Германиин армиие атомна буу зэбсэгээр зэбсэгжүүлбэл, энэнь Европын гүрэнүүдые атомна буу зэбсэг аюулта түргэнөөр бүтээхэ ябадалда хүргэхэ бэшэ аал?

Гэбэшье, гүрэнүүдэй эбтэй эетэйгээр зэргэ оршон байхын, мүн буу зэбсэг түргэнөөр бүтээхэеэ болихын тулада таатай зохид эрхэ байдал хангаха гэһэн эрмэлзэлгэ уласхоорондын байдалда улам шангадажа, байна гэжэ һүүлэй үедэ болоһон бүхы хэрэгүүд, мүн НАТО-гэй һүүлшын сессиин зарим тэды дүнгүүд харуулна. 83 гүрэнэй правительствонуудта Советскэ правительствын һаяхан хэһэн Хандалгыень, мүн эб найрамдалые бэхижүүлхэ арга замууд тухай дурадхалнуудые айхабтар олон зоной хаа хаанагүй, тэрэ тоодо НАТО-гэйшье гэшүүн оронуудай үргэн олониитын ойлгожо һайшааһандань баярламаар. Коммунистическэ партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй тодорхойлдог Совет түрэнэй гадаадын политикань хүн түрэлхитэдэй диилэнхи олонхидой хүсэл эрмэлзэлгэтэйнь тааралдана гэжэ энэ ушар үшөө дахин элитээр гэршэлбэ! **(Альга ташалга).** Сэрэг дайнай идхалга номнолгодо бүри үсэгэлдэр хада абташоод байһан олон миллион хүнүүд энэ дурадхалыемнай дэмжэнэ. Зүүн зүгэйшье, баруун зүгэйшье олон миллион хүнүүд Советскэ Союз тээшэ найдангяар, этигэнгеэр харана. Тиигээдшье Советскэ Союз арадуудай хоорондохи эб найрамдалай агууехэ хэрэгые эрид шууд аршалан хамгаална ха юм.

Буу зэбсэг хуряаха тушаа асуудалаар гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөндэ хабаадахаар бэлэн байһан тухайнь мэдүүлгэ НАТО-гэй Соведэй сессидэ хабаадагшадай бүри һаяхан толилогдоһон коммюнике соо хэлэгдэнхэй. Буу зэбсэг бүтээлгые, «хүйтэн дайе» зоригжуулагшад бэрхэтэй шанга байдалда ороһон дээрэһээл иимэ мэдүүлгэ коммюнике соогоо оруулаа гэжэ ойлгожо ядахаар бэшэ. Энэ мэдүүлгын нугалбариинь харахада, тэрэниие США-гэй гүрэнэй секретарь бэшээ ха гэжэ тухайлхаар. Энэ секретарь газаада түхэл маягаараа хүн зоной һанааень амаруулха, харин үнэндөө, буу зэбсэг бүтээлгые болон «хүйтэн дайе» болюулхые бодото дээрээ хүсэжэ байһан арадуудые мэхэлхэ зорилготой мэдүүлгэ бэшэхэ баатай болоол ха. Хэнэйшье мэдэһээр, оройдоол һара хүрэхэгүй сагай урда тээ США бусад гүрэнүүдые будүүлигээр баалажа, буу зэбсэг хуряаха тушаа баруун гүрэнүүдэй һанамжые һайшааһан резолюци ООН-оор абхуулһан байгаа. Харин энэ һанамжа буу зэбсэгые хуряаха бэшэ, харин энэ асуудалаар хэгдэжэ байһан хэлсээндэ саашадаа ямаршье амжалта туйлахын аргагүй болгохо гэһэн зорилготой байгаа. Удаан саг соо ехэ тэсэмгэйгээр манай хэлсээ хэһэн НАТО-гэй үнөөхил гэшүүдтэй нэгэ столой саана һуужа, буу зэбсэг хуряаха хэрэгые нэгэшье алхам урагшань болгохогүй хубхай хооһон арсалдаа тоосолдооё дахин үргэлжэлүүлхыемнай бидэндэ мүнөө дурадхагдаба.

Хэлсээ хэхэ өөһэдынгөө услови, өөһэдынгөө платформо табихын тулада энэ зүблөөе тэдэнэр зарлахаа һанаа гэжэ элеэр харагдана. Теэд Советскэ Союз табиһан условинуудынь абажа шадахагүй байна бшуу. Юундэб гэхэдэ, тэдэ условинуудынь буу зэбсэг хуряаха талаар багаханшье алхам болохогүй байна. Иимэ ушарһаа зүблөөн дээрэ ямар байдал тохёолдохо байгааб гэжэ тухайлхада хүндэ бэшэ. Баруун гүрэнүүд Советскэ Союз үсэрхэнэ гэжэ худалаар хардаха, мүн Советскэ Союз хэгдэжэ байһан хэлсээе буруутуулна гэжэ хардаад, тэрээгээрээ олониитые мэхэлхэ гэжэ заатагүй оролдохо байгаа. Тиимэһээ буу зэбсэг хуряаха тухай асуудал зүбшэн хэлсэхын тулада гадаадын хэрэгүүдэй иимэ министрнүүдэй уулзахадань иимэ ушар байдалда ямар туһатай үрэ дүн гараха гэжэ хүлеэхээр бэ даа, өөһэдөө хаража мэдэгты?

Советскэ Союз урдынхидаал адли буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалаар хэлсээ хэхэ, «хүйтэн дайе» болюулха гэжэ үнэн зүрхэнһөө эрмэлзэнэ. Эдэ асуудалнуудаар баруун гүрэнүүдтэй үгэеэ ойлголсохын тулада Советскэ правительство олон жэлэй туршада оролдолго гаргаа юм. Гэбэшье, эдэ гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хэлсээ хэхэ дурагүй байһан дээрэһээ ямаршье үрэ дүн туйлагдаагүй.

Буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалаар хэлсээ хэхэ хэрэгтэ, министрнүүдэй зүблөө зарлаал һаа амжалта туйлагдаха бэшэ, харин баруун гүрэнүүд дайнда бэлэдхэхэ гэһэн аюулта хараа шугамһаа, «хүйтэн дайе» бүри ехээр һүжэрөөхэ, буу зэбсэг бүри ехээр бүтээдэг болохо гэһэн политикаһаа арсаха ба Советскэ правительствын дурадхаһанай ёһоор, үнэн сэхээр хэлсээ хэхэ ёһотой. **(Альга ташалга).**

Нүхэд депутадууд, буу зэбсэг хуряаха тушаа олон жэлэй туршада хэгдэһэн хэлсээе, мүн энэ асуудалаар хоёр талын оруулһан дурадхалнуудые, баримталдаг һанамжануудыень шэнжэлжэ үзөөд байхадаа, Советскэ правительство иимэ тобшолол хэбэ: мүнөө үедэ гүрэнүүдэй хоорондо ехэ түгшүүрилтэ шанга байдалай тогтоод байхада, буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалые шиидхэхэ бодото арга хадаа гүрэнүүдэй хоорондохи этигэл найдабариие һэргээхэ ба бэхижүүлхэ хэрэг болоно. Һанамжануудайнгаа адли зүйлнүүдые зэргэлүүлжэ хараад мүнөө үеын уласхоорондын байдалые хараадаа абажа, буу зэбсэг хуряаха талаар ядабаа түрүүшыншье алхам хэхэ шухала. Хэрбээ баруун гүрэнүүд буу зэбсэг хуряаха тушаа хамтын хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэхэ тухай бидэнтэй хэлсээ хэхээр мүнөө бэлэн бэшэ байгаа һаань, ямар нэгэн моральна шэнжэтэй уялгануудые абалсаха гү, али гүрэнүүдэй хоорондын этигэл найдабариие һэргээхэ хэрэгтэ туһа болохо хэмжээ-ябуулгануудые ами амяараа үнгэргэхэ тухай уялга абахадань, мүн буу зэбсэг хуряаха тушаа асуудалые бүхэли дээрэнь шиидхэхэ хэмжээ бэлэдхэхэ тухай хэлсэхэдэнь тэдээндэ юун һаалта болохо гээшэб.

Мүнөө үедэ энэ мэтын тодорхой хэмжээнүүдые бэелүүлхэ арга боломжо бии гэжэ Советскэ правительство тоолоно. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. А. Булганинай бэшэгүүд соо, мүн Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин гэшүүн-гүрэнүүдэй правительствонуудта СССР-эй Правительствын эльгээһэн нотонууд соо Советскэ правительствын оруулжа байгаа тусхай дурадхалнууд хэлэгдэнхэй юм. Эдэ дурадхалнуудые тобшохоноор тооложо һануулая.

Хэрбээ США Англи хоёрой правительствонууд Советскэ Союзтай адли уялга абаха байгаа һаань, 1958 оной январиин 1-һээ эхилэн атомна, водородно буу зэбсэгэй бүхы туршалгануудые болюулхаар бэлэн байһан тухайгаа Советскэ правительство мэдүүлһэн байна. Хэрбээ атомна, водородно буу зэбсэгэй туршалгын болюулагдаа һаа, эдэ буу зэбсэгүүд 1958 оной январиин 1-дэ ямар болохо бэ тэрэл хэбээрээ иимэ буу зэбсэгтэй орон бүхэндэ үлэхэ байгаа. Советскэ Союз дайнда бэлэдхэдэггүй, ямар нэгэн гүрэндэ добтолхо түсэб зохёодоггүй дээрэһээ энэ түхэлэй буу зэбсэгые саашадаа һайжаруулхаһаа арсахаар бэлэн байһыень таанад харанат. Теэд мүн лэ хэндэшье добтолхые хүсэнэгүйбди гэжэ мэдүүлдэг США Англи хоёрой правительствонууд энэ буу зэбсэгые саашадань һайжаруулхаһаа Советскэ Союзтай хамта юундэ арсаха дурагүй гээшэб?

Атомна, водородно буу зэбсэгые хэрэглэхээ болёобди гэжэ хамта мэдүүлхые Советскэ Союз США Англи хоёрто дурадхана. Энэ дурадхалые бэлэхэнээр бэелүүлжэ болохо юм. Юундэб гэхэдэ тэрэниие бэелүүлхын тулада тэрэниие шалган хинаха уласхоорондын орёо оньһон хинамжа тогтоохошье хэрэггүй, мүн мүнгэ зөөри гаргашалһанай хэрэг байхагүй. Харин тэрэнэй эб найрамдалай хэрэгтэ айхабтар ехэ удхашанартай байһаниинь элитэ.

Бэе бэедээ добтололсохогүй тухай договор баталая гэжэ Советскэ Союз болон Варшавска договорой гэшүүн—бусад оронууд Хойто-атлантическа союзай гэшүүн-гүрэнүүдтэ дурадхаһаар үнинэй. Мүнөө үедэ США-гэй, Англиин, Франциин, ФРГ-гэй болон НАТО-гэй бусад гэшүүн-гүрэнүүдэй правительствонууд энэ асуудалые шиидхэхэ ёһотой болоод байна. Тус асуудалай шиидхэгдэбэл, уласхоорондын түгшүүрилтэ шанга байдалые һуларуулха, Европын аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн туһа нэмэри болохо байгаа.

Бэе бэедээ добтолхогүй тухай договорнууд дүүргэгдэдэггүй байна гэжэ иимэ дурадхал абахые хүсэдэггүй хүнүүд заримдаа мэдүүлнэ. Жэшээ болгон, тэдэнэр иимэ договор эбдэһэн гитлеровскэ Германиие заадаг. Теэд энэ һанамжын буруу байһаниинь элитэ, Бэе бэедээ добтололсохогүй гэжэ бусад оронуудтай хэһэн договороо гитлеровскэ Германиин эбдээд байхадань, тэрэниие добтологшо уласхоорондынгоо уялгые хорото муухайгаар эбдэгшэ гэжэ бүхы дэлхэйн арадуудай хараһыень хэн тиимэ бэшэ гэхэ гээшэб. Тиигэжэ харагдаһан дээрэһээ, гитлеровскэ Германи уласхоорондын-политическэ талаар гансаарданги байдалда оруулагдаһан, харин антигитлеровскэ нэгэдэлэй хүсэнүүд улам нягтаар жагсаһан байна бшуу. Бэе бэедээ добтололсохогүй договорые баталхань муу гэжэ эндэһээ харагдаа бэшэ, харин эдэ договорнуудые эбдэхэ гээшэ муу ябадал гэжэ харагдаһан байна. Энээнтэй дашарамдуулан иимэ асуудал табихаар болоно: бусадта добтолхо түсэб зохёогшодто нилээд ехэ һаад мүнөө үедэ боложо болохо байһан дээрэһээ бэе бэедээ добтололсохогүй тухай договор баталха гэһэн һанамжа заримашуулай һанаанда тааранагүй бэшэ аал?

Атомна болон водородно буу зэбсэгһээ сүлөө газар Европодо байгуулха тухай дурадхал мүн лэ нарин нягтаар анхаржа үзэмөөр. Юуб гэхэдэ, энэ дурадхалые бодото дээрэнь бэелүүлхэ арга нүхэсэл яһала бии байна. Хэрбээ Баруун Германиин өөрынгөө газар дээрэ гадаадын ядерна буу зэбсэгые байлгахаһаа арсаа һаань, мүн иимэ буу зэбсэгые өөһэдөө бүтээхэгүйбди гэжэ уялга абаа һаань, атомна, водородно буу зэбсэгһээ сүлөө газар бии болгожо, энэ газарта Польша, Чехословаки болон ГДР-ые оруулха гэһэн дурадхал Польшын правительствын үүсхэлээр оруулагдажа, Чехословаки ГДР хоёр тэрэниие-нь дэмжэһэн юм гэжэ мэдээжэ.

Иимэ атомна буу зэбсэгһээ сүлөө газарта өөһэдынгөө ороной газарые оруулха тухай зүбшөөл Польша, ГДР болон Чехословаки гурбанай правительствонууд үгөө. Иимэ газарта байха 4-дэхи гүрэн болохо Германиин Федеративна Республика юун гэхэнь гээшэб гэжэ мүнөө хүлеэгдэнэ. Атомна, водородно буу зэбсэгһээ сүлөө газар Европодо байгуулха тухай Польша, Чехословаки болон Германска Демократическа Республика гурбанай правительствонуудай дурадхалые Советскэ правительство сүм дэмжээд, өөрынгөө талаһаа США Англи хоёрой правительствонуудтай тусхай хэлсээ хэжэ эхилхээр бэлэн. Зуу миллион гаран хүнэй һуудаг газарта Европын тэг дунда атомна, водородно буу зэбсэг байлгахаа болибол, энэнь Европодохи байдалые нилээд хубилгаха байгаа.

Дай хэхэ гэһэн идхалга номнолго баруунай зарим оронуудта хэблэл, радио, кино, телевидени болон бусад зэбсэгүүдээр үдэрһөө үдэртэ хэгдэнэ. Энээниие болюулха тухай уялга гүрэнүүд абаха ёһотой байгаа гэжэ Советскэ Союз тоолоно. Дай хэхэ гэһэн номнол хадаа эб найрамдалда эсэргүүгээр хэгдэһэн гэмтэ ябадал мүн, «үгын сүлөө» гэдэг тухай ямаршье худал хуурмаг шалтагууд тэрэниие далдалжа шадахагүй байна. Дотоодын гуримуудтань дурагүй оронууд дээрэ атомна, водородно бомбонуудые хаяха гэжэ мүнөө уряалжа байһан хүнүүдэй ба мүн иимэ уряалаар эхилһэн, 11 жэлэй урда тээ Уласхоорондын Трибуналаар сүүдлүүлжэ байһан гитлеровецүүдэй хоорондо ехэ илгаа бии аал? Илгаань ехэ бэшэ.

Буу зэбсэг хуряаха тушаа асуудалые хайшаншье шиидхэхэ аргагүй болгожорхёод, мүнөөнэйхидэл орхёод байха ёһогүй гэжэ тоолоһон дээрэһээ, Советскэ правительство ООН-эй Генеральна Ассамблейн тусхай сесси гү, али буу зэбсэг хуряаха тушаа Уласхоорондын конференци ойрын сагта зарлаха гэжэ дурадхана.

Мүнөө үеын энэ онсо шухала асуудалнуудые түргэнөөр һайн тээшэнь шиидхэлгэдэ капиталистическэ болон социалистическэ гүрэнүүдэй үндэр тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөө үнгэргөө һаань, тэрэнь ехэ туһа болохо байһаниинь дамжаггүй. Энээн тухай Советскэ правительство тээсгэн мэдүүлээ һэн.

Мүнөө үеын эгээл шэнэ түхэлэй буу зэбсэгэй талаар Советскэ Союзай булюу байдалтай болоод байхадань, буу зэбсэг хуряаха асуудалай һайн тээшээ шиидхэгдэхэ болоо һаань, олон гүрэнүүд, түбхын түрүүндэ сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ ородоггүй гүрэнүүд, энээниие баруун гүрэнүүдые, илангаяа США-е хүсэгүй һула байһанаа мэдэрбэ гэжэ тоолоходоо болохо байгаа гэжэ буу зэбсэг саашадаашье ехээр бүтээхэ гэһэн һанамжа баримталдаг хүнүүд ходо хэлэдэг байна. Буу зэбсэг бүтээхэ хараа шугамһаа арсабал, энэнь США-гэй нэрэ хүндэдэ болон бүхы Хойто-атлантическа бүлэглэлэй нэрэ хүндэдэнь нүлөөлжэ болохо байна гэжэ тэдэнэр хэлэдэг.

Мүнөөнэйхидэл адли шэглэлтэй политика ябуулжа байхадаа США-гэй нэрэ хүндэнь, мүн НАТО-гэй гэшүүн бусад хэдэн оронуудай нэрэ хүндэ ехээр хухаржа байна, саашадаа болоходоо бүри ехээр хухарха байна бшуу. Энээн тухай американхид өөһэдөө эгээл һайнаар хөөрэжэ шадаха байха. «Хүсэ баримталан ябуулагдадаг политикые», «дайн мэнэ мэнэ болохонь» гэжэ дэлхэйн зонуудые айлгажа байдаг политикые ондоо политикаар, буу зэбсэг түргэнөөр бүтээлгые болюулха, уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые һуларуулха ба гүрэнүүдэй хоорондо, түбхын түрүүндэ худалдаа наймаанай талаар холбоо харилсаа хүгжөөхэ политикаар һэлгүүлбэл, энэнь США-гэйшье, мүн Америкын политикые даган дуряажа ябадаг бусад гүрэнүүдэйшье нэрэ хүндыень нилээд дээшэлүүлэн үргэхэ байгаа гэжэ бидэнэр этигэдэгбди.

Советскэ Союз бусад социалистическэ гүрэнүүдтэл адли эб найрамдалай хэрэгые бэхижүүлхын түлөө, арадуудай хоорондо хани барисаа, холбоо харилсаа бүхы хэмжээгээр хүгжөөхын тулада саашадаашье байха шадалаара оролдохо, мүнөөшье оролдоно, тиигээд буу зэбсэг бүтээлгэдэ эсэс табижа, хүн зониие хюдаха атомна дайнай аюулһаа хүн түрэлтэниие зайсуулхын тулада хэлсээ хэхэ гэжэ урдынхидаал адли үсэд шангаар, үнэн зүрхэнһөө, тэсэмгэйгээр оролдохо юм. Иимэ политика ябуулхадаа, манай орон манай арадай эбдэршэгүй нэгэдэлдэ, улам хүсэ нэмэжэ байһан өөрынгөө экономикодо, бүхы социалистическэ лагериин жагсаалда, үдэр ерэхэ бүри бэхижэжэ байгаа бүхы дэлхэйн эб найрамдалай хүсэнүүдтэ түшэглэнэ. **(Нэрьемэ шанга альга ташалга).**

СОВЕТСКЭ УКРАИНЫН 40 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Киев. Городой гол үйлсэ—Крещатик.

ТАСС-эй фотохронико.

Украина!

Суута уранзохёолшодой, уран бэлигтэ хүгжэмшэдэй, гайхамшагта уранзураашадай—Пушкинай, Шевченкын, Гоголиин, Репинэй, Чайковскиин, Лысенкын магтан домоглодог Украиные хэн мэдэхэгүйб? Украина—гайхалтай үльгэр домогуудай, эрэлхэг зоригтой, оюун бэлигтэй хүнүүдэй нютаг. Украина — гайхамшагта дуунуудай орон, гоё һайхан байгаалитай нютаг.

Мүнөө Украина—урдань хаанта Россин колони шахуу байһан, хүнэй балай мэдэдэгшьегүй Малороссия бэшэ. Үгы даа! Мүнөө өөһэдынгөө 40 жэлэй алдарта ойе һайндэрлэжэ байһан хүсэн түгэлдэр социалистическэ гүрэн болонхой. Украина гэжэ хэлэхэдээ бидэнэр—урган боложо байгаа индустриальна томо томо городуудые, мантан томо заводуудые, шэнэ фабрика, шахтануудые, руднигуудые нюдэндөө харанабди. Украинын түүхые хаража үзэхэдэ,—ходол тэмсэл, гайхамшагта, ойро нааша үзэгдөө дуулдаагүй эрэлхэг зоригтой тэмсэл боложо байһан байдаг.

1917 оной Октябриин социалистическэ революци украин арадта зол жаргалта байдал асараа. 1917 оной декабриин 25-да Украинада Совет засаг тогтоогдоо һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо манай арадай шэнэ, бодото түүхэ захалһан байна.

Имагтал Совет засагай үедэ украин арадай үни зааанһаа һанажа шэбшэжэ ябаһан хүсэл эрмэлзэлгэ—Украинын бүхы газарые нэгэдхэхэ гэһэн зорилгонь бэелүүлэгдэһэн байна. Хариин эзэмдэгшэдһээ, польско болон румынска боярнуудһаа сүлөөлэгдэһэнэйнгээ һүүлдэ Баруун Украина, Буковина Советскэ Украинын таһаршагүй хубинь болоо.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ манай арад бүхы совет арадтаяа хамта шэн зоригтойгоор дайлалдаа. Одесса, Севастополь гэжэ Герой городуудые хамгаалагшад хэтын хэтэдэ, үеын үедэ мартагдашагүй баатаршалгануудые харуулһан байна.

Дайсанай ара талада бүхы Украинаар партизануудай хүдэлөөн дэлгэрээ һэн.

Дайнай дүүрэһэнэй һүүлдэ украин арад агууехэ Эхэ оронойнгоо бүхы ахадүү арадуудтай хамта хадуур, балтаяа барижа, дайнда һандарагдаһан ажахыгаа һэргээн бодхоожо захалһан байна. Арбаад жэл үнгэрбэшье манай республикада ямар ехэ хубилалтанууд болоо гээшэб. Мүнөө манай нютаг дайнай урда тээхиһээ бүри баян, бүри гоё һайхан болоо. Ехэ ехэ барилганууд бодожо, шэнэ шэнэ завод, фабриканууд бүтээгдэжэ, гоё һайхан ордонгууд баригдажа, республикамнай һалбаран хүгжэжэ байнхай.

Бидэнэр республикынгаа индустрияар омогорходогбди. Мүнөө Украинада бүхы юумэн—мантан томо корабльнуудһаа, тепловозуудһаа, турбинануудһаа эхилээд, тон жэжэхэн, ура нарин аппарадууд хүрэтэр бүтээн гаргагдана. 1913 онойхидо орходоо, 1956 ондо Украинын промышленностиин бүтээн гаргадаг зүйлнүүд 18 дахин ехэ болоо. Республикадамнай машина бүтээлгын, металл болбосоруулгын промышленность байгуулагдаа. Эдэ һалбаринуудай бүтээн гаргадаг зүйл 1913 онойхидо орходоо 120 дахин ехэ болоо.

Украинын газар дайда үни заяанһаа хойшо барагдашагүй баялигуудаараа суурхадаг һэн. Үрэжэлтэ хүрьһэтэй газар доромнай юуншье бии—шулуун нүүрһэншье, рудашье, газшье, бусад олон ашагта малтамалнуудшье бии.

Мүнөө Украинымнай үргэн тала дайда танигдахаар бэшэ болоо. Урдань манай таряашад модон анзаһаар газараа хахалжа, талхаа ургуулдаг һэн. Тэдэнэй олонхинь өөһэдын газаргүй туладаа помещигүүд болон кулагуудай газар элдүүрилжэ, үе наһаараа дарлуулжа ябадаг байгаа. Газаргүй таряашадай зоболонто хуби заяан тухай хэды ном бэшэгдээ гээшэб! «Фата Моргана» гэжэ ном соогоо уранзохёолшо Михайло Коцубинский үгытэй таряашан эхэнэр Маланкиин һанажа ябаһан һанал бодолые, хүсэл бодолыень харуулан иигэжэ бэшээ һэн: «Яагаашье баян гээшэбши даа, газар... талха тарижа, шамайе сэсэг ногоогоор шэмэглэжэ байхада урматайл. Шамайе элдүүрилхэдэ хүхюун. Гансал теэд ши үгытэй хүнэй тала баридаггүй хадаа мууш. Шиниие гоё һайханшни баяшуулай, баяшуулые тэжээнэш, хубсалуулнаш, харин үгытэй хүниие гансал хуурсагтайгаар өөртөө абанаш».

Урда сагта иимэ байгаа. Мүнөө манай таряашадай байра байдал тад ондоо болоо. Таряашаднай хамтын ажалтай боложо, зол жаргалтайгаар ажаһууна. Урдань хэдэн миллион үмсын ажалтай байһан айлнууд мүнөө 15.100 колхозууд, 798 совхозууд боложо, хамтын ажалтай боложо түбхинэнхэй. Украина мүнөө гансашье талха таряанай орон бэшэ, мүн сахарай орон болонхой. Мүнөө манай республикада бүхы орон дотор ургуулагдадаг сахарай свёклын 70 процентнь ургуулагдана, орон дотор үйлэдбэрилэгдэдэг сахарай 70 процентнь эндэ үйлэдбэрилэгдэнэ.

Совет засагай үедэ украин арадай эртэ урдын баян культура улам саашадаа һалбаран хүгжөө. Мүнөө Украинадамнай 30.000 һургуулинуудта 6,5 миллион һурагшад һурана. Жэл бүри 40 мянган студентнүүд дээдэ һургуули дүүргэнэ.

Урдань манай Киев город—Украинын түб хото—өөрын гербтэй байһан гэжэ түүхэһээ мэдэдэгбди. Олон ондоо гербнүүд бии боложо, үгы боложо байдаг байгаа. Харин мүнөө Киевэй герб Ленинэй орден болоо.

Манай Улаан туг дээрэ энэ арюун һайхан, һүр жабхаланта герб үеын үедэ, хэтын хэтэдэ залиршагүйгөөр бадаран мандажа байг лэ.

Иван ЦЮПА, Украинын уранзохёолшо.

1932 БУРЯТ ТЕАТРЫН АЛДАРТА ЗАМ 1957

Бурят-Монголой гүрэнэй драмтеатрын тогтоһоор 25 жэлэй ойдо

Театрын үүргэ тон ехэ

Ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэнь республикынгаа партийна организацида 25 жэлэй туршада Гүрэнэй бурят драмын театр эдэбхитэйгээр туһална. Нэгэдэхи табанжэлэй түсэбые бэелүүлжэ байһан үедэ тогтоогдоһон энэ театр арад зондоо советскэ түрүү культура асаржа, Бурят - Монголой хото, хүдөө газарнуудаар социалистическэ байдал байгуулхада ехэ нүлөө үзүүлһэн юм.

1940 ондо Москвада болоһон бурят-монгол искусствын декадада хабаадажа, түрэл искусствынгаа туйлалта ниислэл хотынгоо ажалшадта амжалтатайгаар харуулһан байна. 1959 ондо Москвада болохо декадада бурят драмын театрынхид бүри һайнаар бэлдэжэ, творческо шэнэ амжалта туйлахань лабтай.

Театрын коллектив хүдэлмэреэ саашадаашье ажабайдалтай нягта холбоотойгоор ябуулжа, искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй урда түрэл Коммунистическэ партиин табиһан зорилго нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ зэргэтэй.

Н. Балдано,
Бурят-Монголой уранзохёолшодой Союзай правлениин түрүүлэгшэ.

Бэлигтэй коллектив

Би бурят театрын ород хэлэн дээрэ табидаг зүжэгүүдые харадаг хүнүүдэй нэгэниинь гээшэб. Һүүлэй үедэ энэ театрын ород хэлэн дээрэ табиһан бүхы зүжэгүүдыень бултыень шахуу хараһан байнаб. Илангаяа Б. Балабан, В. Сабкогой «Сто миллионов», Г. Мухаровай «Веселый гость», В. Катаевай «День отдыха», Н. Погодиной «Кремлевские куранты» гэжэ зүжэгүүдые би ехэ һонирхолтойгоор хараһан байнаб. РСФСР-эй габьяата артистка М. Н. Степанова, БМАССР-эй арадай артист Б. Н. Вампилов ба бусад артистнууд үнэн зүрхэнһөө, шадамар бэрхээр наададаг гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тус театр ород хэлэн дээрэ зүжэгүүдые үшөөл һайнаар, бүри олоор табиха арга боломжотой гэжэ һананаб.

Энэ драмын театрын бэлигтэй коллективые 25 жэлэй ойтой дашарамдуулан, харагшадай зүгһөө ехэ баяр хүргэхэ зуураа, саашадаашье хүдэлмэридөө бүри ехэ амжалта туйлажа, хото, хүдөөгэй ажалшадта һайн зүжэгүүдые харуулхыень хүсэнэб.

А. Колькина,
БМАССР-эй Гэгээрэлэй министерствын инспектор.

Ажалшадтай барисаатай байха

Республикымнай ажалшадай дунда Гүрэнэй бурят драмын театр ехэ хүндэтэй юм. Юуб гэхэдэ, энэ театрын артистнар мэргэжэл шадабаряа улам һайжаруулжа, хүн зондо һонирхолтой зүжэг наада харуулха гэжэ оролдодог байна. Энэ театрынхид гансал Улан-Удэдээ һуужа байдаггүй, ехэнхи сагаа хүдөө нютагуудаар ябажа, зүжэг наада табидаг юм.

Бурят драмын артистнууд хододоо харагшадтаяа холбоо барисаатай байдаг, предприяти, эмхи зургаануудаар ябажа, творческо тоосоо хэдэг байна. Һаяхан Ленинэй орденто Улан-Удын паровозо-вагонно заводой Культурын байшан соо тэдэнэр заводой хүдэлмэришэдтэй уулзаһан байна. Тэндэ артистнарай харуулһан наадые хүдэлмэришэд ехээр һонирхожо, саашадаа хододоо ерэжэ байхыень хүсэбэ.

Д. Дармаев,
Улан-Удын ПВЗ-гэй паровозо-механическа цехын хүдэлмэришэн.

Хүдөө нютагта хододоо ерыт

Литература болон искусство арад зонойнгоо ажабайдалтай нягта холбоотойгоор хүгжөөгдэжэ, ажалша түмэниие коммунизм байгуулха хэрэгтэ элсүүлэн зоригжуулха ёһотой гэжэ Коммунистическэ партн заана.

Мүнөөдэр 25 жэлэйнгээ алдарта ойе тэмдэглэжэ байһан бурят драмын театрын коллектив хүдөө нютагуудаар ябажа, арад зонойнгоо ажабайдалтай, ажал хүдэлмэритэйнь танилсаха зуураа, удха түгэлдэр, уран һайхан зүжэгүүдые шадамар бэрхээр табижа, советскэ хүнүүдэй коммунизм байгуулхын түлөө хэжэ байһан тэмсэлые харуулдаг байна. Тус театрын артистнар аймагуудаар ябахадаа, хүдөөгэй уранһайханай самодеятельностьдэ яһала туһалдаг һайн заншалтай.

Бурят драмын театрын 25 жэлэй ойе тэмдэглэлгэ хадаа республикымнай культурна ажабайдалдахи горьтойхон событи болоно. Энэ үдэр тус театрын хүдэлмэрилэгшэдтэ творческо шэнэ амжалта туйлахыень хүсөөд, саашадаа хүдөө нютагуудаар бүри олоор ябадаг болохо бэзэ гэжэ найданабди.

Х. Хандуев,
КПСС-эй Кяхтын айкомой секретарь.

„Будамшууе" һонирхообди

Манай аймагай «Үнэн» колхоздо бурят театрын артистнар «Будамшуу» гэжэ зүжэг табяа һэн. Энэ зүжэг табихадань колхознигууд хүгшэн залуугүй клубаараа дүүрэн сугларжа, ехэ һонирхолтойгоор хараа һэмди.

Энэ зүжэгтэ артистнар Ч. Генинов, Н. Гендунова, С. Уладаева һайнаар, хүнэй үнэншэмөөр наадаһан байна. Һорнии баян ба тэрэнэй һамган Пяглайн рольнуудые республикымнай үнинэй артистнар Ч. Генинов, Н. Гендунова шадамар бэрхээр наадажа, урданай сагай байдалые, баяшуулай хара муухай бодолготой, хомхой хобдог сэдьхэлтэй байһаниие тон зүбөөр харуулна. Тиихэдэ, залуу артистка С. Уладаева һайхан һаналтай, хурса ухаатай, үгытэй малшанай басаган Гэрэл болоно, харагшадай ойндо бүхөөр хадуугдаба.

Республикынгаа бүхы ажалшадтай хамта бидэ, колхознигууд, бурят драмын театрын бүхы хүдэлмэрилэгшэдые 25 жэлэйнь ойтой дашарамдуулан амаршалнабди.

Б. Нимаев,
Мухаршэбэрэй аймагай «Үнэн» колхозой гэшүүн.

Минии хүсэл, һанамжа

Би хорёод жэлэй турша соо бурят драмын театрта табигдаһан олохон зүжэг харааб. Тиигээд энэ театрын мүнөө табижа байһан зүжэгүүдые гушаад ондо табигдаһан зүжэгүүдтэй сасуулаад үзэхэдэ, артистнуудайнь мэргэжэл шадабари болон эрдэм бэлигэй ехээр ургаһаниинь элеэр тодорно. Һүүлэй үедэ табигдаһан зүжэгүүдһээ «Будамшуу», «Хабарай дуун», «Кремлиин курантнууд» тон һонирхолтой гэжэ һанагдана. Мүн үнгэрһэн 25 жэлэй турша соо артистнууд Н. С. Гендунова, Ч. Г. Генинов, В. К. Халматов, Б. Н. Вампилов, И. Е. Миронов ба бусад бэрхэ шадабаритай байһанаа харуулаа. Тэрэшэлэн С. Уладаева, В. Самандуев, В. Найдакова гэхэ зэргын залуу, бэлигтэй артистнуудай ургажа байһандань баясахаар.

Гэхэ зуура, саашадаа бурят хэлэнэй баялигые бүри һайнаар шудалжа, үгэ бүхэнөө тодо хурсаар хэлэдэг болохыень зарим артистнуудта хүсэгдэхэ байна. Үшөө олон, бүри һайн зүжэгүүдые бии болгохыень хүсэнэбди.

Д. Цыбжитова,
гэрэй эзэн эхэнэр.

ШЭНЭ АМЖАЛТЫН ТҮЛӨӨ

Октябриин революциин урда тээ манай эндэ үндэһэ яһатанай театр огто үгы байгаа. Гансал Совет засагай үедэ бурят-монгол арад соёл культураа үргэнөөр бадаруулан арадай аман зохёолые үндэһэ болгожо, зүжэг наада табидаг байһанаа эгээл түрүүшынхеэ театр тогтоохо аргатай болоо һэн.

Бурят-Монголой АССР-эй тогтоһонһоо хойшо 9 жэлэй ойе һайндэрлэлгын үедэ, 1932 оной июлиин 7-до Гүрэнэй бурят драмын театр баяр ёһололой оршон байдалда нээгдээ һэн. Энэ театрта искусствын техникум дүүргэһэн Намжил Балдано, Георгий Батубаев, Ульяна Болдонова, Норма Гармаева, Роман Гаврилов, Найдан Гендунова, Чойжонима Генинов, Мария Данилова, Антроп Ильин, Санжидма Намсараева, Бальжинима Ринчино; Жүгдэр Нагбаин, Владимир Халматов, Софья Халтагарова, Юлия Шангина гэгшэд түрүүшын артистнууд болоһон юм. Залуу драматург, театрын актер Н. Г. Балданогой зохёоһон «Таһалдал» гэжэ зүжэгые шэнэ театр тэрэ үдэр табяа һэн. 1933—34 оной театральна сезондо Х. Намсараевай «Ошонһоо дулэн» гэжэ зүжэг табигдаа бэлэй.

1934—1937 ондо театртамнай хүдэлхэеэ М. Н. Степанова, Ж. М. Иванов, Ц. Г. Шагжин. П Н. Николаев, Г. Ф. Лосев, Д. Д. Дондуков. С. Б. Рабсалов, И. Е. Миронов, Ц. С. Гончикова; Л. А. Абушеева, Ц. Б. Дамдинов ба бусад ерэһэн байгаа. Тиигэжэ манай театрта бүри олон артистнар хүдэлдэг болоо һэн.

Тиимэһээ театрнай дэлхэйн, ород болон совет үеын драматургиин олохон зохёолнуудые—М. Горькиин «Егор Булычев и другие», А. Островскиин «Женитьба Бальзаминова», «Гроза», Мольерэй «Тартюф», Гольдониин «Хозяйка гостиницы», «Слуга двух господ», Шиллерэй «Коварство и любовь», «Отелло» табиһан байха юм. Энээнтэй хамта Н. Балданогай «Хэн бэ?», Ж. Тумуновай «Сэсэгмаа», А. Шадаевай «Мэргэн» ба бусад зүжэг табигдаа. Тиигэжэ драматурги болон театр тэрэ үеынгөө шухала шухала асуудалнуудые харуулжа, ажабайдалтай адли алхалалдан ябаха гэжэ оролдогшо һэн.

1938 оной июлиин 6-да А. Шадаев, Г. Цыдынжапов хоёрой «Баир» гэжэ хүгжэмтэ драма түрүүшынхеэ табигдаһан юм. Тус драмын хүгжэмые П. Берлинский, Б. Ямпилов гэгшэд бэшээ һэн. Энэ драма соо олон хүнэй хабаадалгатай хатар наадан, хүгжэм шадамараар тааруулагдажа зохёогдоһон байгаа.

Театрально-хүгжэмтэ училищи дүүргэгшэдһээ, хүдөөгэй оюун бэлигтэ залуушуулһаа нэмэлтэ абажа, 1939 ондо драмын театр Бурят-Монголой хүгжэмтэ-драмын театр болгогдоо һэн.

1940 ондо бурят-монгол искусствын түрүүшын декада Москвада үнгэргэгдэһэн юм. Аяар холын Бурят-Монголһоо декадада хабаадахаяа 600 хүн ниислэл хото ерэһэн байгаа. Москвагайхидта Н. Балдано, М. Эдель гэгшэдэй «Эржэн» гэжэ драма, П. Берлинский, Б. Ямпиловай «Баир» гэжэ хүгжэмтэ драма, Н. Балданогой либреттээр М. Фроловой бэшэһэн «Энхэ Булад баатар» гэжэ түрүүшын бурят оперо харуулагдаһан байна.

Парти, правительствын зүгһөө бурят-монгол арадай искусство үндэр сэгнэлтэдэ хүртэһэн байгаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ театрымнай коллектив дайсаниие бута сохихо хэрэгтэ бүхы арад зониие элсүүлхэ гэһэн партиин уряалаар зориглонхой, удхынгаа болон уранһайханайнгаа талаар үндэр хэмжээнэй зохёолнуудые ажалшадта харуулдаг байһан юм. Дайнай үедэ Украинаһаа ерэһэн Харьковай ород драмын театр энэ хэрэгтэмнай горьтойгоор туһалһан байна. В. Катаевай «Шел солдат с фронта», Н. Балданогой «Байгалай загаһашад» Г. Цыдынжаповай «Снайпер», «Арадай хүбүүн» гэжэ зүжэгүүдые манай театр дайнай үедэ табиһан байна. 1943 оной намар манай театр Монголой Арадай Республика ошожо, зүжэг наада харуулаа һэн. Мүн дэлхэйн, ородой классигуудай зүжэгүүдые ажалшадта харуулдаг байгаа.

1950 ондо Бурят-Монголой хүгжэмтэ-драмын театрые Гүрэнэй Ленинэй орденто Бурят-Монголой театр ба бурят-монгол драмын театр болгожо хубааһан ябадал манай арадай искусствын бүри ехээр һалбарһаниие гэршэлнэ гээшэ. Энээнэй һүүлээр манай театр хэдэн олон шэнэ зүжэгые бэлдэжэ, хото, хүдөөгэй ажалшадта харуулһан байна. Илангаяа М. Горькиин «Враги», Н. Балданогой «Агууехэ дүлэн»; Д. Батожабайн «Барометр шуурга харуулна», Ц. Шагжинай «Түрүүшын жэл», «Хабарай дуун» ба бусад зүжэгүүдые онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Мүнөө үедэ манай театр Москвада болохо бурят-монгол искусство болон литературын декадада түлэг дундаа бэлдэжэ байна. Арадай аман үгые үндэһэлжэ зохёоһон сатирическэ комеди «Будамшуу», түүхэтэ-революционно драма «Барометр шуурга харуулна», А. Грибоедовэй «Горе от ума» гэжэ зүжэгүүд декадын үедэ Москвада харуулагдаха юм.

Бурят-Монголой литература, искусство олонациональна советскэ культурын таһаршагүй нэгэ хубиинь гээшэ. Манай театр агууехэ ород арадай литература, искусствоһаа; Советскэ Союзай бүхы арадуудай литература, искусствоһаа һургаал жэшээ абадаг байна. КПСС-эй XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ байһан арад зондоо уран һайхан, удха түгэлдэр зүжэг наада саашадаашье харуулхабди.

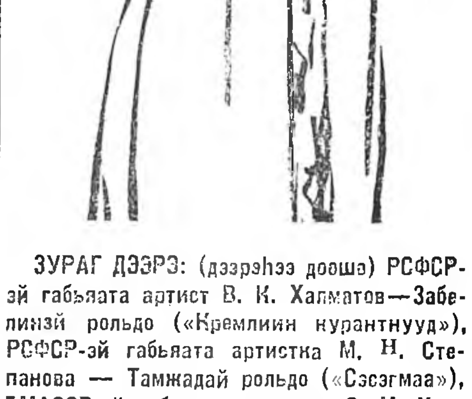
Ц. БАЛБАРОВ,
Гүрэнэй бурят драмын театрын директор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (дээрэһээ доошо) РСФСР-эй арадай артистка Н. С. Гендунова — Пяглайн рольдо («Будамшуу»), БМАССР-эй габьяата артист Ц. Б. Дамдинов—Жэгжэдэй рольдо («Хабарай дуун»), БМАССР-эй арадай артист Б. Н. Вампилов — Миколын рольдо («Украденное счастье»), артистка В. Ц. Найдаковагай—Машын рольдо («Кремлиин курантнууд»).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: БМАССР-эй габьяата артист Д. Д. Дондуков—Ранжуровай рольдо («Барометр шуурга харуулна»), артистка Д. С. Чимитова— Елизаровагай рольдо («Барометр шуурга харуулна»), БМАССР-эй габьяата артист Г. Ф. Лосев—Дымбиловэй рольдо («Тайшаагай ташуур»), РСФСР-эй габьяата артист А. С. Ильин—Цэжэбэй рольдо («Хабарай дуун»).

Уранзурааша А. Сахаровскаягай зурагууд.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (дээрэһээ доошо) РСФСР-эй габьяата артист В. К. Халматов—Забелинэй рольдо («Кремлиин курантнууд»), РСФСР-эй габьяата артистка М. Н. Степанова — Тамжадай рольдо («Сэсэгмаа»), БМАССР-эй габьяата артистка С. М. Халтагарова — Дэлжэдэй рольдо («Сэсэгмаа»), артистка Ц. С. Гончикова—Бутуухэнэй рольдо («Дойбед сохилго»).

Улаан одонойхидой үүсхэлые үргэнөөр дэмжэе!

100 хонин бүриһөө 150-һаа үсөөн бэшэ хурьга абажа түлжүүлэе

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Хориин аймагай «Улаан Одон» колхозой түрүү хонишод Гажат Мытыпова, Долгор Дамбаева.

Эхэ хонидоо бултыень хэнзэлүүлхэбди

Хориин аймагай «Улаан Одон» колхозой хонишодой нээмэл бэшэгтэй танилсаад байхадаа, манай колхозой хонишод 1958 ондо бүхы эхэ хонидоо хэнзэлүүлжэ, 100 эхэ хонин бүриһөө 148 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэ гэһэн уялга абаа.

Мүнөө жэлдэ манай колхозой хонишод хүдэлмэридөө зарим тэды амжалта туйлаа. Ноохо абалгамнай нёдондонойхидоо оробол хоёр дахин шахуу дээшэлээ. Хонин бүриһөө 4 килограмм ноохон хайшалагдаба.

Хонидоо олоор хэнзэлүүлжэ, колхознай декабриин 1-нэй байдалаар, 100 эхэ хонин бүриһөө 107 хурьга абанхай. Тиин жэлэй дүүрэтэр энээнээ 125 болгохо байнабди. Хэнзэ хурьга олоор абаха талаар ахалагша хонишон А. Я. Макадзнобын бригада түрүүлжэ гараа. Энэ бригада 510 эхэ хонитой. Мүнөө 100 эхэ хонин бүриһөө 134 хурьга абаад байна. Декабрь һарын дүүрэтэр энэ отарада үшөө зуугаад хурьган абтаха юм. Тиигэбэл энэ отарынхид 100 хонин бүриһөө 150 хурьга абаха болоно.

Колхозоймнай отарануудта хонид гол түлэб үбэлэй һарануудта хурьгална. Хоёрдохи жэлээ бүхы эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлнэбди. Тэрэнэй ашаар хонин һүрэгэймнай үүлтэр һайжаржа байна. Мүнөө үедэ бүхы хонидоймнай 90-ээд процентнь нарин, нарибтар ноохотой болонхой. Мүнөө жэлдэ гүрэндөө ноохо тушаажа, 315 мянган түхэриг олзо абаа.

Тиигэбэшье туйлаһан энэ амжалтануудаараа һанаагаа амарнагүйбди. Ойрын жэлнүүдтэ хонидойнтоо тоо толгойе эрид шууд олошоруулжа, ноохо абалгаяа дээшэлүүлхэ арга боломжонууд манда ехэ бии.

Хориинхидай үүсхэлые дэмжэхэ зуураа, бидэнэр 1958 ондо хонин һүрэгөө 1,5 дахин олошоруулжа, ноохо абалгаяа 37 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн уялга абанабди. **Энэ уялгаяа дүүргэхын түлөө хориинхидай жэшээгээр хонидоо олоор хэнзэлүүлжэ, 1958 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 148 хурьга абахабди.**

Энэ зорилго дүүргэжэ болохошье, дүүргэгдэхэшье байха. Юуб гэхэдэ, хонидые олоор хэнзэлүүлхэ дүй дүршэл манда бии. Нэн түрүүн, декабрь—январь һарануудта хурьгалһан хонидоо бултыень ороондо оруулжа, май—июнь һарануудта түл абаха болонобди. Февраль—март һарануудта хурьгалһан хонидоо июнь, июль һарануудта дахин үрэжүүлхэбди. Тиигэжэ бүхы эхэ хонидоо 1958 ондо хэнзэлүүлжэ, хонин һүрэгөө эрид олошоруулха байнабди. **М. Г. Гороховскиин даадаг хонишодой бригада ерэхэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 168 хурьга түлжүүлхэ гэһэн уялга абанхай.**

Абаһан эдэ уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө эхэ хонидоо, хусануудаа һайнаар эдеэлүүлхэ, зүбөөр харууһалха болонобди. Ноябрь, декабрь һарануудта хурьгалһан хонидоо мүнөө һайнаар эдеэлүүлнэбди. Хонин бүридэ 2,1 килограмм бүдүүн тэжээл, 300 грамм таряа талханай зүйл үдэртөө үгтэнэ. Иигээд эхэ хонидтоо силос болон минеральна тэжээл үгэжэ эхилхэ байнабди. Үдэртөө хонидоо 4—5 часай туршада бэлшээнэбди. Декабрь һараһаа эхилжэ хониднай бүлеэн уһаар уһалагдадаг болоо.

Колхоздомнай 20 толгой эрхим һайн үүлтэрэй хуса бии. Тэдэнэр мүнөө тамираар һайн, тобир тарганууд. Хусануудта үдэртөө 1 килограмм таряа талханай зүйл, 3 килограмм хүрэтэр үбһэ, зелёнко үгтэнэ. Мүн дуран соонь һолоомо, дабһа үгтэдэг.

Хэнзэ хурьга абаһан, тэрэниие харууһалһан хонишодто ажалай түлөөһэ шэнээр тогтоохо гэжэ колхозой правлени шиидээ. Тиихэдээ тэдэ хонишодто түлөөһыень 2 дахин дээшэлүүлхээр хэлсэгдэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Хандалгада харюу болгон, мүн Хориин аймагай «Улаан Одон» колхозой хонишодой уряае халуунаар дэмжэн, 1958 ондо бүхы эхэ хонидоо хэнзэлүүлжэ, 100 эхэ хонин бүриһөө 148 хурьга абахамнай лабтай.

А. Макадзноба, М. Гороховский, И. Михалев, Мухаршэбэрэй аймагай «Путь Ленина» колхозой хонишод;
Г. Иванов, колхозой түрүүлэгшэ;
П. Дымбрылов партийна эхин организациин секретарь;
М. Иванов, колхозой зоотехник;
П. Кобылкин, комплексно бригадын бригадир.

Уялгаяа шэнэлхэнь

Инзагата голой эхин багта, Сагаан Шулуута хадын үбэр тушаа һалхи шуурганһаа далда нэмэри, наруули зохид газарта Зэдын аймагай «Эрдэм» колхозой нэгэ отара хонид үбэлжэжэ байдаг юм. Энэ отарынхид эхэ хонидоо хаһа сагтань искусственна аргаар ороондо оруулаад, бултыень үбэлэй һарануудта хурьгалуулхын тулада бүхэли жэл соо ханалгатай һайнаар адуулжа, эдеэлүүлжэ, тобир тарган байлгана.

Хурьгалха хонидоо илангаяа наринаар харууһалжа, эдеэлүүлдэгбди. Тиихэдэ хониднай түхэреэн жэл соо хүшэ шадалаа табяагүй байжа, зариманиинь хэнзэлдэг, хурьгадыншье элүүр энхэ, бэеэ хүсэнхэй, тобир тарган байдаг юм,— гэжэ ахалагша хонишон Цыренжап Аюшеев хөөрэнэ.

Энэ отарынхид үбэлжэлгэдөө һайн бэлэдхэлтэй, хаһа саг соонь үбһэ тэжээлээ зөөжэ асарһан, хото хорёогоо заһабарилжа, дулаалһан байха юм. Мүнөө эртын хурьгад амжалтатайгаар абтажа байнхай. Энэ отарада түрүүшын 40 хурьган абтаад, бүрин бүтэн түлжүүлэгдэжэ байна.

Мүн энэ колхозой ахалагша хонишон Бальжинима Цыдыповэй отарада 60-аад эртын хурьган абтанхай, декабриин дүүрэтэр үшөө 90 хурьган абтахаар хүлеэгдэнэ. Эндэхи бусадшье отарануудта түрүүшын хурьгад абтажа захалаа. Тиигэжэ колхозой хонишод январь—февраль һарануудта гол түлэб хонидоо хурьгалуулжа дүүргээд, хурьгадаа кошарно-базова аргаар, сакман эмхидхэжэ түлжүүлхэ онол арга түрүүшынхеэ хэрэглэхэнь. Тиимэһээ хурьгатай хонидойнгоо байра һайнаар түхеэрээ, досоонь хаалта хаамагуудаар таһалга олоор хэнхэй, тэдэнь тус тустаа тэжээл хэхэ кормушка, хобоонуудтай. Хурьгадай болон хонидой эдихэ үбһэ, зелёнкоһоо гадна, талха таряанай зүйл ехээр бэлдэгдээ юм.

Эндэхи түрүү хонишод Ц. Аюшеев, Б-Н. Цыренов гэгшэд өөһэдынгөө арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэжэ, ерэхэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 120 хурьга абажа, гарза хороллогүйгөөр тэнжээхэ, мүн хонин бүриһөө 3 килограммһаа доошо бэшэ ноохо хайшалха уялга абаа һэн. Мүнөө хонишод Хориин аймагай «Улаан Одон» колхозой хонишодой бэшэгтэй танилсажа, артелиингээ правленитэй зүбшөөд, уялгаяа үшөө дээшэнь болгохо хүсэлэнтэй.

Д. Цыремпилов.

Республикын колхозууд, совхозуудта һү абалга тухай

Тарбагатайн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой һаалишад үбэлэй үедэ үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ хахад пүүд һү һаахабди гэһэн уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Эдэнэр декабриин хоёрдохи арбан хоног соо үнеэн бүриһөө үдэрэй 7 литр һү һаажа абаа, мүнөө үдэртөө үнеэдһээ 8—8 литр һү һаана.

Саянтынхидай жэшээгээр республикымнай олон һаалишад үдэртөө үнеэн бүриһөө хахад пүүд һү һаахын түлөө тэмсэжэ байнхай.

Декабриин хоёрдохи арбан хоног соо һү һаалгаар республика соогоо Тарбагатайн аймаг түрүүлжэ, удаань Иволгын аймаг оробо.

Иволгын аймагай «8-ое Марта» колхозой һаалишан А. Касицкая декабриин хоёрдохи арбан хоног соо даажа байһан үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ дунда зэргээр 8,4 килограмм һү һаагаа. Мүн энэ үе соо тус аймагай «Улаан Оронго» колхозой һаалишан С. Цыбденова үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ 9 литр һү һааба.

Иимэрхүү жэшээнүүд үдэрһөө үдэртэ олошорно. Гэбэшье, республика дотор юрэнхы дээрээ һү һаалга үшөөл биратай нэмэнэгүй гэжэ тэмдэглэхээр. Декабриин хоёрдохи арбан хоног соо республика дотор үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн урдахи арбан хоногойхитойнь сасуулхада оройдоо 1,5 килограмм нэмээ. Энэ тон бага. Харин тиихэдэ Яруунын,

1957 оной декабриин 20-ной мэдээн

Аймагууд	1956 онтой сасуулхада һү һаалгын дээшэлһэниинь (процентээр)	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (кг): 1957 оной 11 һара 20 үдэртэ	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (кг): Тэрэ тоодо энэ оной декабрь һарын 2-дохи 10 үдэр соо
Прибайкальска	118	1731	22,9
Сэлэнгын	137	1533	32,5
Тарбагатайн	157	1527	38,6
Кяхтын	151	1523	26,1
Бичурын	157	1430	28,6
Кударын	130	1419	21,5
Кабанскын	123	1414	18,6
Зэдын	126	1389	22,1
Иволгын	139	1374	33,9
Б-Кударын	126	1306	15,5
Яруунын	134	1290	15,5
Мухаршэбэрэй	147	1250	21,0
Хориин	124	1238	17,3
Заиграйн	136	1222	16,0
Курумканай	143	1083	12,1

Аймагууд	1956 онтой сасуулхада һү һаалгын дээшэлһэниинь (процентээр)	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (кг): 1957 оной 11 һара 20 үдэртэ	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (кг): Тэрэ тоодо энэ оной декабрь һарын 2-дохи 10 үдэр соо
Баргажанай	163	1060	15,9
Түнхэнэй	110	1025	12,0
Хэжэнгын	121	963	10,2
Ториин	142	938	18,6
Закаменай	103	636	7,4
Ахын	95	201	2,0
СОВХОЗУУД:			
Бичурын	200,3	1878	32,0
Кяхтын	188,1	1870	44,0
Борьёогой	136,6	1706	45,0
«Эрдэм»	153,3	1596	29,0
Яруунын	144,2	1563	34,0
Сэлэнгын	146,9	1285	32,0
Хориин	122,6	983	14,0

Закаменай, Курумканай, Кударын болон Кабанскын аймагуудай колхозуудта һү һаалга доошоо орожо байна.

Яруунын аймагай олон колхозууд болон совхоздо һү һаалга горьтойгоор доошоо ороо. Эндэхи Кировэй нэрэмжэтэ колхоз декабриин түрүүшын арбан хоног соо үнеэн бүриһөө 18,6 литр һү һааһан байгааһаа, декабриин хоёрдохи арбан хоног соо үнеэн бүриһөө оройдоо 2,4 литр һү һааһан байна. Тиихэдэ тус аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз үнеэн бүриһөө энэ үедэ оройдоо 800 грамм сүүдхэдээ һү һаагаа. Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз арбан хоног соо һү һаалгаяа 5078 литрээр бага болгожорхёо. Энэ тон бирагүй байдал юун дээрэһээ болоноб?

Нэн түрүүн КПСС-эй олохон айкомууд, аймгүйсэдкомууд, МТС болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд малай ашаг шэмые, һү һаалгые дээшэлүүлхэ тушаа оролдолго багаар гаргана, тэрэниие өөһэдынгөө үдэр бүриин хиналтада абанагүй. Гэхэтэй хамта, малые һайнаар, зоотехническэ заабариин ёһоор харууһалха, эдеэлүүлхэ тушаа малшадай зүгһөө дутагдалнууд олон гарадаг. Фермэ дээрэ тэжээл буйлуулагданагүй. Мухаршэбэрэй аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо мүнөө болотор үнеэдтээ силос эдюулээгүй байһаар. Мүн олохон колхозуудта үнеэдээ бүлеэн уһаар уһалхаһаа байтагай, юрын уһалуури муугаар эмхидхэгдэнхэй. Зарим колхозуудта үнеэдые газаа эдеэлүүлжэ, газаа һаадаг баримтанууд үзэгдэнэ. Олон фермэ, гүүртэнүүдтэ үнеэдые эртэ, тугаллахаһаань 3—4 һара урид шэргээнэ.

Һая тугаллаһан үнеэдые һүнэйнь нэмэхэ жэшээгээр тэжээлынь нэмээн эдеэлүүлжэ, һүынь ехэ болгохо гэжэ хаа хаанагүй оролдолго гаргагданагүй.

Олон колхозой правлени, партийна эхин организаци үнеэдэй харууһалга, эдеэлүүлгын муугаар эмхидхэгдэжэ, һүнэй багаар абтажа байхада һанаа амар һуужа байдагынь гэмшэлтэй.

КПСС-эй айкомууд, аймгүйсэдкомууд колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй ажал-ябуулгые хинан шалгажа, һү һаалгые эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь тэдэнэртэ туһалха уялгатай.

УКРАИНСКА ССР-эй 40 ЖЭЛЭЙ ОЙН ҺАЙНДЭРТЭ ХАБААДАХАЯА ДЕЛЕГАЦИНУУД КИЕВ ЕРЭНЭ

КИЕВ, декабриин 23. (ТАСС). Советскэ Украинын 40 жэлэй ойн һайндэртэ хабаадахаяа ахадүү республикануудай правительственна делегацинууд Киев ерэжэл байна.

Украинын коммунистическэ партиин болон правительствын хүтэлбэрилэгшэд, Украинын КП-гэй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн ба гэшүүндэ кандидадууд нүхэд М. С. Гречуха, Н. М. Гуреев, Н. Т. Кальченко, Д. С. Коротченко болон бусад айлшадые угтажа абаба.

РСФСР-эй, Узбекскэ ССР-эй, Белорусска ССР-эй, Казахска ССР-эй, Грузинскэ ССР-эй, Азербайджанска ССР-эй, Литовско ССР-эй, Молдавска ССР-эй, Латвийска ССР-эй, Киргизскэ ССР-эй, Таджикска ССР-эй, Армянска ССР-эй, Туркменскэ ССР-эй, Эстонско ССР-эй, Башкирска АССР-эй правительственна делегацинууд Киевтэ ерээд байна. Мүн Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. И. Бобровников түрүүтэй москвагайхидай делегациие киевэйхид баяртайгаар угтаа.

Герой-городууд — Сталинград, Одесса, Севастопольһоо ерэһэн айлшадые киевэйхид угтажа абаа.

Украинын 40 жэлэй ойн һайндэртэ айлшад ерэжэл байна.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Ази, Африкын оронуудай һаналаа нэгэдэлгын конференцидэ хабаадаха советскэ делегаци Каир ошоо

КАИР, декабриин 22. (ТАСС). Ази, Африкын оронуудай һаналаа нэгэдэлгын конференци декабриин 26-да Каирта нээгдэхэнь. Энэ конференцидэ хабаадаха советскэ делегаци «ТУ-104» самолёдоор Каир ниидэжэ ошоо.

Мүн Хитадай Арадай Республикын, Монголой Арадай Республикын, Корейн Арадай-Демократическа Республикын ба Вьетнамай Демократическа Республикын делегацинууд энэ самолёдто һуужа Каир ошолсоһон байна. Каирай аэродром дээрэ тэдэниие олон зон угтажа байгаа.

Америкын газетэнүүд һанаата болоно...

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 23. (ТАСС). ООН-эй бүхы гэшүүдэй хабаадахаар Комитедтэ гү, али буу зэбсэг хуряаха тушаа уласхоорондын конференцидэ буу зэбсэг хуряаха тухай хэлсээ хэхэ гэһэн дурадхалые дэмжэхэһээ Америкын хэблэл арсажа байна.

Гэбэшье, Советскэ Союзай оруулһан дурадхалнуудые бүхы дэлхэйн үргэн арад зоной дэмжэжэ байһандань, Америкын газетэнүүд ехээр һанаата болоно. «Эб найрамдалые тогтоохо гэжэ Москвагай али болохо һэдэлгэнүүдые хэжэ байхадань, гансал буу зэбсэг бүтээлгэдэ гол анхаралаа хандуулдагаа бидэнэр мүнөөнэй уласхоорондын оршон байдалда харуулха ёһогүйбди», — гэжэ «Нью-Йорк Таймс» газетэ онсолон тэмдэглээ.

Америкын ракетнэ буу зэбсэгые Японд асаруулхагүйн түлөө

ТОКИО, декабриин 23. (ТАСС). Залан шэглүүлэгдэдэг Америкын һомонуудые худалдажа абаха гэһэн Японой правительствын шиидхэбэриие Японой парламентын гэшүүд шүүмжэлжэ байна. Урдань иимэ буу зэбсэг Японой газар дээрэ байлгахагүй гэжэ үгэеэ үгэһэн аад, Холбоото Штадуудай үгэдэ орожо, мүнөө тэрэниие асарха болоһондонь, социалистическэ партиһаа түлөөлэгдэһэн депутадууд правительствые шүүмжэлбэ. Америкын ракетнэ буу зэбсэгые асархаһаа правительство арсаха ёһотой гэһэн эрилтэ дээдэ палатын депутат Таkенака табяа. Ракетнэ һомонуудые Япондо асаралга Япондо ядерна буу зэбсэг байлгаха эхи табижа байна гэжэ доодо палатын депутат Исибаси онсолон тэмдэглээ.

Өөрынгөө ороной газар дээрэ ядерна зэбсэг байлгахые Японой правительство зүбшөөхэгүй гэжэ премьер-министр Киси ябуулгаяа сагааруулха һанаатай хэлэһэн байха юм.

Америкын атомна базануудые байгуулхагүйн түлөө Италиин арад тэмсэнэ

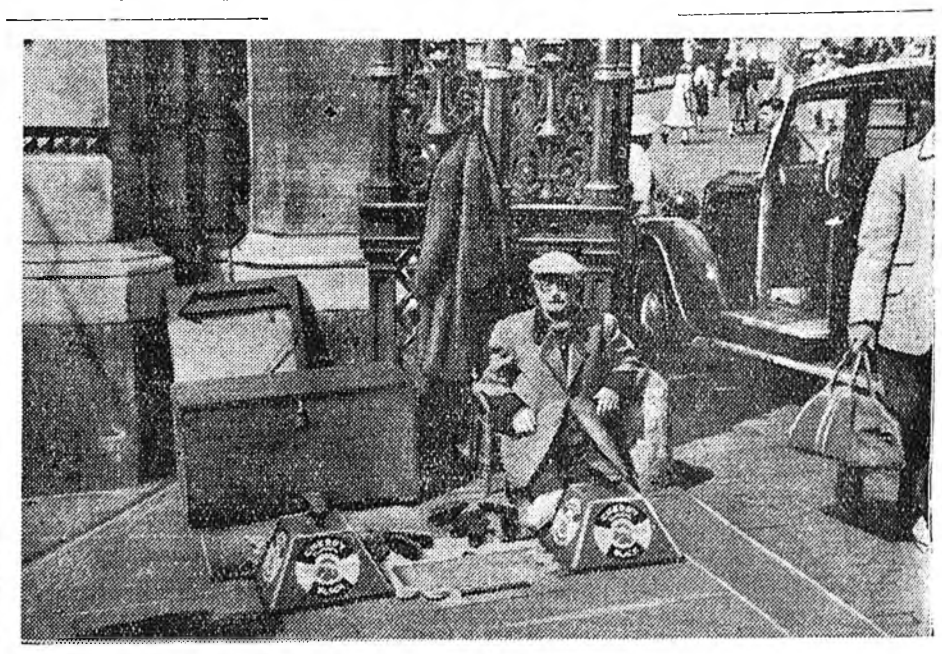
РИМ, декабриин 22. (ТАСС). Ракетэнүүдые табиха Америкын түхеэрэлгэнүүдые орон дотор байгуулха тушаа түсэбтэ эсэргүүсэн бүхы Итали дотор хүдэлөөн үргэдэжэ байна. Оронои олон городто болон һуурин газарнуудта демонстраци, митингнүүд болоно. Мүн Америкын ракетнэ базануудые Италида байгуулхые хорихо гэһэн эрилтэ табиһан телеграмманууд республикын президент Гронкидо эльгээгдэнэ.

Канцлер Аденауэр телевиденеэр үгэ хэлээ

БОНН, декабриин 23. (ТАСС). НАТО-гэй Соведэй сесси тушаа хэлэхэ зуураа, Аденауэр атомна буу зэбсэгһээ сүлөө газарые Европодо байгуулха тухай дурадхалые дэмжэхэгүй байһан тухайгаа үшөө дахин мэдүүлбэ. Гэхэтэй хамта, Баруун Европын хэдэн оронуудай, тэрэ тоодо ФРГ-гэйшье олониитэ атомна буу зэбсэгһээ сүлөө газарые Европодо байгуулха тухай дурадхалые халуунаар дэмжэнэ бшуу.

Хаммаршельд Египет ерэ

ООН-эй Генеральна секретарь Хаммаршельд Египет ерээ. Египет ООН хоёрой хоорондо үшөө шиидхэгдээгүй байһан асуудалнууд тушаа Хаммаршельд Каирта хэлсээ хэхэ юм гэжэ мэдээсэгдэнэ.

Англи. Лондоной үйлсэдэ гутал аршадаг хүн. **ТАСС-эй фотохронико.**

СОНОСХОЛ

Литература, искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхитэдэй суглаан 1957 оной декабриин 27-до үдэшын 5 часта Соведүүдэй хоёрдохи Байшангай ехэ залда болохонь. Энэ суглаанда городой партийна, советскэ, ажахын эдэбхитэд, интеллигенци хабаадалсаха байна.

«Литература, искусствын хүгжэлтэ тухай, тэрээниие саашаданы ажабайдалтай нягта барисаатай болгохо тухай» элидхэл БМАССР-эй уранзохёолшодой Союзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Н. Г. Балдано хэхэ юм.

КПСС-эй Городской Комитет.

Редакторай орлогшо
О. ГОМБОЕВА.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. Телефоны редакции: редактора 46-32. зам. редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14. культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00615. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 5757.